

Nr 178.

Av herr **Staaff m. fl.**, *i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 58, angående ny härordning.*

De av Kungl. Maj:t framlagda förslagen till ny härordning, till värnpliktslag och till sjöförsvarets ordnande äro i många viktiga delar grundade på de år 1911 tillsatta försvarsberedningarnas arbeten. I andra likaledes viktiga delar har regeringen bestämt avvikit från beredningarnas väg, och i återigen andra hade bemälda beredningar icke hunnit fatta preliminära beslut, då den nuvarande regeringen gick att övertaga ansvaret för försvarsfrågans lösning. Det är förklarligt, om under sådana förhållanden den av regeringen framlagda planen till ny härordning och dess förslag till värnpliktslag samt till sjöförsvarets ordnande skulle lämna åtskilligt övrigt att önska i fråga om fastheten i det hela och enhetligheten mellan dess olika delar.

I flera viktiga punkter har det också varit det liberala partiet omöjligt att godtaga regeringens förslag, och då vissa av dessa punkter äro av grundläggande natur, hava vi ansett oss pliktiga att i de motioner, vi nu frambära, så fullständigt som det varit oss möjligt, framlägga skälen för denna vår mening.

De häftiga strider, som nyligen utkämpats vid valurnorna om sättet för försvarsfrågans lösning, böra nu avlösas av en allvarlig strävan från olika sidor att nå fram till ett för landet och dess

försvarsväsen gott och gagnande resultat. Att denna stora och viktiga fråga icke är lätt att lösa, därom vittnar i sin mån den omständigheten, att även inom de olika partierna meningarna kunnat förete ej oväsentliga skiftningar.

Efter ingående överläggningar hava vi beslutat framlägga de förslag till ändringar i Kungl. Maj:ts proposition nr 58, som här nedan följa, och komma, i andra motioner, därmed sammanhängande förslag till ändringar i Kungl. Maj:ts propositioner nr 59, 60 och 80 att framläggas.

Finansplanen.

Enligt det anförande till statsrådsprotokollet, som låg till grund för Kungl. Maj:ts beslut om utredning rörande försvarets förbättrande och försvarsberedningarnas tillsättande, skulle en av huvudgrunderna för utredningen och ett därpå byggt förslag vara att vederbörlig hänsyn toges till folkets ekonomiska bärkraft och till att inom budgeten en riktig proportion mellan civila och militära utgifter bleve iakttagen.

Vi kunna icke finna, att denna huvudgrund blivit i förslagen till försvarets förbättrande och omorganisation enligt föreliggande Kungl. propositioner i behörig grad beaktad.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 58 angående ny härordning har chefen för finansdepartementet framlagt en finansplan för täckandet av de merkostnader, som de föreslagna förbättringarna i försvarsväsendet skulle komma att medföra. Han anger där kostnaderna för den nya försvarsorganisationen, utgifterna för det militära pensionsväsendet oberäknade, till i runda tal

för år 1915	.....	kr. 85,350,000
» » 1916	.....	» 86,800,000
» » 1917	.....	» 87,400,000
» » 1918	.....	» 88,300,000

och den slutliga kostnaden, vilken torde uppnås år 1923, till 93,000,000 kronor. Dessa kostnadssiffror jämföras sedan *dels* med motsvarande nuvarande försvarskostnader, av försvarsberedningarna i runt tal angivna till 83 miljoner kronor, *dels* med de »överskott», som försvars-

beredningarna angivit, utgörande skillnaden mellan de beräknade inkomsterna och de beräknade civila utgifterna, inklusive utgifterna för det militära pensionsväsendet.

Chefen för finansdepartementet hänvisar för täckande av den brist i budgeten, som till följd av de ökade försvarsutgifterna beräknas uppstå, till dels de utvägar, som försvarsberedningarna för detta ändamål föreslagit, dels ock andra sätt.

Sålunda påvisar chefen för finansdepartementet det förhållandet, att inkomsterna i statsregleringen för 1915, såsom den uppgjorts till januaririksdagen, beräknas uppgå till ett belopp omkring 6 miljoner kronor högre än det försvarsberedningarna för samma år beräknat, och att i den till innevarande riksdag framlagda statsregleringen inkomsterna kunnat beräknas ännu något högre, samt anser sig på grund därav kunna förutsätta en »konstant, av försvarsberedningarna icke beräknad inkomstökning av nuvarande skatteällor till samma belopp» för alla följande år.

Vi kunna icke godkänna ett sådant beräkningssätt. Beredningarnas inkomstberäkningar för den närmaste 9-årsperioden få icke uppfattas så, att beräkningen för varje år skulle ge ett säkert uttryck för huru den blivande budgeten för samma år i verkligheten skulle komma att te sig. Beredningarnas budgetsförslag för nämnda tidsperiod måste ses i ett sammanhang, och summorna på de olika inkomstitlarna få endast betraktas såsom sannolika medeltal. Samma inkomstitlar förete alltså i alla de fall, då icke någon särskilt tillkommande omständighet givit stöd för att beräkna en större ändring från ett år till ett annat, en tämligen jämn stegring — en normal ökning — från varje föregående år till det efterföljande. Att en sådan jämn stegring med ungefär samma procent per år icke i verkligheten kan äga rum torde vara uppenbart. På grund av omständigheter, som icke någon längre tid i förväg kunna beräknas, särskilt med anledning av konjunkturväxlingar, kommer utan tvivel i verkligheten i stället för ökning en nedgång i vissa inkomstitlar att inträffa, eller ökningen kommer att bli mindre än medeltalsökningen eller inkomsten från ett år till ett påföljande att bli oförändrad.

Att detta verkligen är händelsen bevisas bäst av första försvarsberedningens tabeller över de verkliga inkomsterna under den gångna perioden 1901—1913. Påfallande äro de häftiga variationerna på många inkomstitlar, exempelvis i överskottet å statens

järnvägar, där vissa år i stället för ökning en nedgång på åtskilliga miljoner inträffat. Det synes också vara uppenbart, att ett sådant förhållande måste äga rum, allra helst den svenska budgeten är mycket känslig för konjunkturväxlingar, emedan en stor del av de mest betydande inkomsttitlarna äro direkt beroende på näringslivet, såsom exempelvis tullarna, inkomsterna av affärsdrivande verk och även inkomstskatten m. m.

Det blir så mycket mer påfallande, att finansministerns slutledning icke kan vara riktig, om man undersöker orsaken till skillnaden i inkomstberäkningarna för 1915. Denna skillnad av omkring 6 miljoner kronor faller till allra största delen på de affärsdrivande verken, särskilt på järnvägarna, vilka under en högkonjunktur som under de närmast gångna åren måste lämna relativt stora överskott, vilka med nödvändighet bliva proportionsvis vida mindre, då sämre konjunkturer inträda, något som måste väntas bliva händelsen under loppet av den tidsperiod beräkningarna avse.

De brister, som i beräknade statsregleringar komma att uppstå, skola täckas av statsverkets kassafond. Vi kunna därför icke godkänna den i Kungl. Maj:ts proposition antydda utvägen att fylla de brister, som kunna föranledas av ökade försvarsutgifter, genom att anlita kassafonden, vilken är till för att täcka på grund av icke förutsedda omständigheter i verkligheten uppkomna brister, icke till att täcka vid budgetens uppgörande beräknad brist.

Skulle man nu inslå på denna väg, bleve i själva verket den uppgift, som med kassafonden avsågs, då den inrättades, förfelad, och man komme åter till samma förhållanden, som rådde då kassafonden inrättades, och vilka man då med rätta ville ändra.

Då kassafonden uppnår ett sådant belopp, att den anses fullt tillräcklig icke allenast till kassaförlag för statsverket, utan därutöver till täckandet av brister, uppkomna under ett tilländalupet budgetsår, bör överskottet endast användas på sätt riksdagen en gång beslutat, nämligen för att minska statens upplåning.

Enligt finansplanen har Kungl. Maj:t i övrigt för täckande av den beräknade bristen anvisat de utvägar, som av försvarsberedningarna föreslagits, men förutsätter härvid, att de inkomsttitlar, som skulle tagas i anspråk, komma att giva större inkomster än försvarsberedningarna ansett möjligt. Det är mindre att fästa sig vid, att stämpel- och arvsskattemedel på grund av senare gjorda beräkningar

ökats med ett belopp av 5 à 600,000 kronor. Men för täckandet av den, sedan försvarsorganisationen blivit fullt genomförd, återstående bristen av i propositionen beräknade 12,3 miljoner kronor, vartill bör läggas det, enligt vad ovan påvisats, med orätt beräknade inkomstillskottet av 6 miljoner kronor, sålunda 18,3 miljoner kronor, skulle erfordras en ökad inkomst från övriga angivna skattekällor, främst inkomst- och förmögenhetsskatten, av, med utgångspunkt av de beräknade inkomsterna 1923, omkring 3 miljoner kronor utöver vad försvarsberedningarna beräknat.

För att något så när säkert kunna bedöma den svåra frågan, huru i framtiden inkomster skola beredas för täckande av de ökade försvarskostnaderna, torde den enda riktiga utgångspunkten vara den, som av försvarsberedningarna angivits. I den kungl. propositionen gör chefen för finansdepartementet i sitt anförande gällande, att försvarsberedningarna beräknat inkomsterna knappt och de civila utgifterna allt för högt. Den grundliga utredning, som föregått fastställandet av de av försvarsberedningarna lämnade utgifts-siffrorna, ger dock knappast någon berättigad anledning till den förhoppningen, att de i verkligheten skola komma att visa sig bliva mindre än de beräknade.

Vid diskussionen inom försvarsberedningarna om utgiftsberäkningen framfördes beträffande ett flertal utgiftsposter antydning om att de voro för lågt upptagna, men beträffande ingen, att den vore för hög. Den tendens, som gör sig gällande inom riksdagen, att i utjämnings syfte avlyfta vissa utgifter från kommunerna till statsverket, innebär en sannolikhet för att statsverkets utgifter för civila ändamål snarare kan komma att bliva högre än de beräknade.

Må vara, att inkomsterna beträffande någon enstaka inkomsttitel skulle, om man vill räkna sangviniskt, kunna något höjas, så synes det oss dock i stort sett, att man kommer sanningen närmast, om man håller sig till de av försvarsberedningarna beräknade överskotten. Dessa upptagas enligt alternativ B, — det alternativ, då alla de föreslagna skattekällorna och inkomstökningarna tagits i anspråk, d. v. s. då överskottet blir högst — till i avrundade medeltal för 1915 till 83,010,000 kronor och för 1923 till 91,010,000 kronor med en årlig stegring för de mellanliggande åren av 1 miljon kronor.

Antar man, att försvarsorganisationen skulle vara genomförd 1923, det sista år försvarsberedningarnas beräkningar omfatta, och

således då kräva den i Kungl. propositionen angivna maximikostnaden av 93 miljoner kronor jämte tillägg av beräknad ökning i de militära pensionskostnaderna av 1 miljon kronor, alltså sammanlagt 94 miljoner kronor, och vidare att »överskottet» efter alternativ B enligt beräknat medeltal (se sid. 15 första försvarsberedningens del II) uppgår till 91 miljoner kronor, skulle en brist då förefinnas av i runt tal 3 miljoner kronor.

Även om det icke skulle vara förenat med oöverbärliga svårigheter att med anlitan av medel, som av försvarsberedningarna antytts såsom möjliga, uppdriva ytterligare inkomster till täckande av denna brist, måste vi på det allvarligaste ifrågasätta, huruvida det kan anses överensstämmande med en klok finanspolitik och vara förenligt med nödig omsorg för framtiden att besluta utgifter, som man är medveten om måste komma att till det yttersta taga folkets skatteförmåga i anspråk och lägga beslag på alla de hjälpmedel, som kunna komma att erfordras för nu icke förutsedda ändamål.

Det skulle stå i dålig överensstämmelse med de grundsatser, för vilket det frisinnade partiet uttalat sig, nämligen att vid försvarsväsendets förbättrande och omorganisation vederbörlig hänsyn måste tagas till folkets bärkraft och till att en skäligen proportion bleve rådande mellan statsutgifterna för militära och civila ändamål.

Av den statistik, som på anmodan av första försvarsberedningen verkstälts av överdirektör L. Widell och som i Kungl. Maj:ts proposition finnes införd å sid. 53 och följande, framgår, att vårt land för försvarsändamål i förhållande till andra statsutgifter utger mer än de allra flesta med oss jämförbara länder, ävensom att våra försvarsutgifter per innevånare räknat äro proportionsvis mycket höga.

Skulle försvarsutgifterna komma att uppgå till de belopp, som den kungl. propositionen förutsätter, komme detta att medföra att budgeterna för framtiden komme att bliva »spända» till det yttersta. De uppkommande merutgifterna bleve möjliga att fylla endast genom att anlita alla nu tänkbara skatte- och inkomstkällor och genom högsta möjliga skattesatser. Krav på nedsättningar i vissa tullsatser framställas redan och kunna under de närmaste åren säkerligen i än högre grad komma att göra sig gällande. Dessa krav kunna sannolikt icke med fog tillbakavisas, sedan fol-

kets skatteförmåga på alla andra områden blivit i sådan utsträckning belastad, och komma då att vålla stora svårigheter vid statsregleringarnas uppgörande.

Beträffande det beräknade beloppet för försvarskostnader av 93 miljoner kronor, sedan omorganisationen blivit fullt genomförd, är att iakttaga, att man kommit till denna siffra med stöd av nu gällande priser och förhållanden. Men på det militära liksom på alla andra områden måste man räkna med en normal stegring i kostnaderna, som icke är beroende på direkta ökningar eller utvidgningar, utan på penningvärdets fall och dylikt. Hänsyn till detta förhållande har i viss mån tagits vid beräkningen av de civila utgifterna. En nu beräknad kostnad av 93 miljoner kronor kommer sålunda i verkligheten att kräva en betydligt större summa tio år härefter, oavsett de fel, som alltid visa sig vidlåda kostnadsberäkningar av detta slag.

Vi anse det därför nödvändigt att med hänsyn till nu anförda omständigheter de angivna försvarskostnaderna nedbringas, så att kostnaderna, sedan omorganisationen blivit genomförd, enligt nu tillämpliga beräkningsgrunder falla inom en betydligt trängre ram än den enligt Kungl. Maj:ts proposition ifrågasatta.

Även med en sålunda minskad kostnad måste största delen av de skattekällor tagas i anspråk, som försvarsberedningarna anvisat såsom nödiga för att uppbringa »överskottet» till det största som beräknats, nämligen enligt alternativ B.

En enligt vårt förmenande fullt tillfredsställande förbättring av försvaret kan emellertid vinnas även inom en trängre kostnadsram, vilket av denna vår motion framgår.

Linjeorganisationen.

1. *Infanteriet.*

Kungl. Maj:ts förslag rörande infanteriets organisation bygger på de huvudgrunder, som utarbetats inom tredje försvarsberedningen. I vissa detaljer av större eller mindre betydelse har emellertid avvikelser skett. Sålunda har officerskadern ökat vid samtliga regementen utöver beredningens förslag. Norrbottens regemente har fått en större förstärkning av officerare än övriga regementen, och

därjämte förstärkning av underofficerskåren, Gottlands infanteriregemente har fått samma organisation beträffande officerskåren som övriga regementen å fastlandet, underbefälet av manskaps grad samt de stamanställda volontärernas antal har ökats och hovslagaren uppförts såsom vicekorpral. Den avvikelse från beredningens förslag som är av den största principiella innebörden, är dock den, att Kungl. Maj:t ansett sig böra bibehålla underlöjtnantsgraden inom härordningen. Då denna fråga inverkar på hela härorganisationen vad officerskåren angår, så upptages detta spörsmål redan här till närmare undersökning.

Sedan svenska armén numera till väsentligaste delen utgöres av all landets manliga ungdom, som äger fysisk och andlig kraft att bära soldatlivets mödor, ligger det vikt uppå att det befäl, som får sig anförtrott uppgiften att leda och utbilda denna ungdom, för detta maktpåliggande värv äger nödiga förutsättningar. Det är ej nog att befälet äger för uppgiften erforderliga militära insikter och allmänbildning, det måste ock äga rent pedagogiska insikter. Men ej det allenast. Det bör ock äga en på personlig erfarenhet förvärvad insikt om värnpliktstjänstens krav och den värnpliktiga ungdomens tanke- och känsloliv. Brister i berörda hänseenden kunna föranleda för försvarsväsendet beklagliga missgrepp.

En undersökning från angivna utgångspunkter av officersutbildningen i vårt land ger vid handen att härutinnan förefinnas betänkliga brister.

Den blivande officeren avskiljes från första dagen av sin militära tjänstgöring från manskapet. Han har följaktligen aldrig som man i ledet delat dess liv i kasernen, på marscher och i bivack. Hela hans utbildning har gått fram efter en linje, dragen på sidan om värnpliktstjänsten. De värnpliktiga, soldaterna i ledet, kommer han i flyktig beröring med först såsom befäl och under någon längre tid först såsom officer. Under sin korta tjänstgöring såsom underbefäl och underofficer lever han för övrigt — de undantag, som förekomma, bekräfta endast regeln — icke underbefälets och underofficerens liv i och utom tjänsten under förhållanden, som äro ägnade att bibringa honom djupare erfarenhet om tjänstens krav och förhållandet mellan befälet och de värnpliktiga under behörigt beaktande av de senares allmänna tänkesätt. Utan överdrift kan man således påstå, att han kommer till sin ställning såsom nyvorden officer utan att äga det underlag för sin pedagogiska upp-

gift, som är en nödvändig betingelse för att få fram det förtroende-
fulla förhållande mellan trupp och befäl, som bör vara utgångs-
punkten för skapande och vidmakthållande av den goda discip-
linära anda, som är av så avgörande betydelse för härens krigs-
duglighet.

Det synes oss fördenskull som i samband med och som förut-
sättning för genomförande av ny härordning bör uppställas kravet
på en omläggning av officersutbildningen. Härvidlag synes det oss
ofrånkomligt att uppställa den grundläggande fordran, att alla, som
skola bliva officerare, genomgå rekrytskola tillsammans med de
värnpliktiga och såsom värnpliktiga. Med ett ord: *värnplikten bör
vara gemensam för alla och utgångspunkten för all befälsutbildning.*
Så långt synes ock Kungl. Maj:ts förslag vilja följa försvarsbered-
ningarnas preliminära förslag.

På rekrytutbildningen bör givetvis följa en för inträdet vid
krigsskolan grundläggande teoretisk och praktisk utbildning, omfat-
tande även tjänstgöring vid trupp såsom underbefäl av manskaps
grad. Tjänstgöringen måste vara präglad av allvar och förty bör
den blivande officeren i och utom tjänsten dela underbefällets lev-
nadsförhållanden beträffande inlogering m. m.

Krigsskolan synes böra genomgås såsom furir, med tjänstgöring
vid trupp i denna egenskap under de tider — framförallt repeti-
tions- (regements-) övningarna — sådan är möjlig att ävägabrunga.
Har officerselev under den förberedande utbildningen ådagalagt
egenskaper, som anses göra honom mindre lämplig till officer å
aktiv stat, så bör han givetvis redan på det förberedande stadiet
frånskiljas. Kan han lämpligen bli värnpliktig officer eller under-
officer, så bör möjlighet beredas honom att vinna sådan anställning
liksom skyldighet för honom att kvarstå såsom värnpliktig i den
tjänst, för vilken han anses lämplig, föreligger i likhet med andra
värnpliktiga.

Men sovringen bör icke vara avslutad i och med godkänd exa-
men från krigsskolan. Följaktligen bör den från krigsskolan ut-
examinerade officerseleven ej omedelbart utnännas eller ens förord-
nas som officer. Han bör, synes det oss, *under två års tid provas
i trupptjänst* såsom *officersaspirant* och först efter de två åren ut-
nännas till officer, om han härför anses besitta erforderliga egen-
skaper. Hur prövningen av den saken skall ske bör bestämmas av
Kungl. Maj:t. Här må endast uttalas, att trygghet bör skapas för

att allt även sken av mannamån eller gunstlingsskap undvikes. Bedömandet måste ske efter strängt objektiva grunder. Härefter följer utnämningen till officer och bör den grad, till vilken utnämningen äger rum, vara löjtnants av 2:a klassen. Underlöjtnantsgraden skulle således bortfalla. Såsom officersaspirant bör innehavas grad av sergeant.

För närvarande innehar officerselev under hela sin utbildningstid lön och dagavlönning i likhet med volontär. Å varje truppförbands stat är för ändamålet uppfört ett antal officers- och reservofficersvolontärsbeställningar. Efter genomgången krigsskola sker utnämning till underlöjtnant vid eller i visst regemente, i förra fallet med åtnjutande av lön och i senare utan lön, beroende av huruvida beställning med lön finnes ledig eller ej.

Enligt det nu skisserade förslaget skulle officers- och reservofficersvolontärbeställningarna bliva överflödiga och förty böra indragas. I den delen sammanfaller det med Kungl. Maj:ts förslag.

Under sin utbildningstid skulle officerseleverna erhålla penningbidrag, penningtillskott och naturaunderhåll i likhet med vad som gäller för de värnpliktiga. Ekonomiskt blir detta lika fördelaktigt som anställning med volontärsavlönning, om man förutsätter, att värnpliktstjänst under varje förhållande skall fullgöras. Ej heller efter avslutad krigsskoleutbildning blir det i ekonomiskt hänseende sämre ställt för den blivande officeren. Om man utgår från att f. n. befordran från underlöjtnant till löjtnant genomsnittligt vinnes efter 4 års tjänstetid med lön, så uppbäres under sagda tidsperiod 7,260 kr. i lön och dagavlönning under förutsättning av att tjänstgöring äger rum under hela året. En omläggning av officersutbildningen enligt vårt förslag skulle för motsvarande tid och under i övrigt enahanda förutsättningar medföra följande inkomster för officeren: 2 års lön och dagavlönning såsom sergeant av 2:a klass i egenskap av officersaspirant ..... 3,020 kr.
2 års lön och dagavlönning såsom löjtnant av 2:a klass 4,230 »
eller tillsammans..... 7,250 kr.

Således nästan lika lönebelopp.

Inkvartering och servisbidrag enligt den s. k. landsortstariffen utgår till underlöjtnant och löjtnant med 300 kronor samt till sergeant med 180 kronor om året. Den senare uppbär därjämte ersättning för ved och ljus med 100 kronor om året. Jämförelsen på denna punkt ställer sig alltså på följande sätt:

Inkvartering och servisbidrag som underlöjtnant under 4 år: 300 kr. = ...	1,200: —
D:o som officersaspirant under 2 år	360: —
Ersättning för ved och ljus	200: —
Inkvarterings och servisbidrag som löjtnant under 2 år	600: —
	<u>1,160: —</u>

Sålunda ej heller på denna punkt någon större skillnad.

Att infanteriofficerarna skulle komma i en ofördelaktigare ställning än officersaspiranterna vid övriga truppslag kan ej gärna bli fallet, då ju utbildningslinjerna sammanfalla. Varpå den uppfattningen grundar sig, som i Kungl. Maj:ts proposition uttalas, att infanteriofficeren i regel skulle komma att avlägga officersexamen ett år senare än den, som valt annat truppslag, kunna vi ej fatta

Genom att giva den från krigsskolan utexaminerade officers-eleven befordran till underlöjtnant medels konstitutorial i stället för fullmakt torde måhända något vinnas, men ej det väsentligaste.

Beträffande infanteriets behov av befäl å aktiv stat, så synes man av såväl kostnads- som militära skäl böra begränsa detta till vad som är oundgängligen av nöden för fredsutbildningens tillgodo-seende och för att vid mobilisering kunna besätta de viktigaste befälsposterna med sådant befäl.

Från den utgångspunkten synes icke erfordras större befälskader än den, som försvarsberedningarna preliminärt tillstyrkt; och hänvisas härutinnan till »Yttranden avgivna av tredje försvarsberedningen 2», sid. 15—17.

Vi hava oss bekant, att försvarsberedningen ansåg, att vid varje infanteritruppförband borde såsom förrådsförvaltarens biträde finnas en förrådsvaktmästare, samt att beredningen hade för avsikt att härom framställa förslag i samband med förslag rörande intendenturen. Då förslaget synes hava särdeles goda skäl för sig men det ur praktisk synpunkt synes lämpligast, att dessa personer tillhöra det truppförband, där de skola tjänstgöra, så upptages för varje infanteriregemente 1 förrådsvaktmästarebeställning och föreslå för den samma löneförmåner som förrådsvaktmästarna vid fortifikationen åtnjuta.

Underofficers befordran till officer.

Bland de medel, som stå till buds för att främja anställning av verkligt goda krafter såsom meniga volontärer, torde få vara verksammare än en förbättrad underofficersutbildning. Fråga är emellertid om man ej borde gå ännu ett steg: bereda möjlighet för mannen i ledet att vinna befordran till officer.

Tanken är ju icke alldeles främmande för vår nuvarande härorganisation. I tjänstgöringsreglementet för armén angivas två vägar. Den ena är den vanliga och den andra är den s. k. underofficersvägen. Om denna senare heter det:

För att kunna föreslås till *underlöjtnant* fordras:

b) att i 6 år hava varit i tjänstgöring såsom underofficer, därav minst 2 såsom fanjunkare, samt ådagalagt framstående duglighet och såväl i som utom tjänsten utmärkt sig genom ett hedrande uppförande.

Emellertid händer det väl allenast i mycket sällsynta undantagsfall att någon vinner befordran till officer den s. k. underofficersvägen. Även i de få fall, så må vara händelsen, vinnes denna befordran vid så hög ålder, att strävan efter den blir mindre lockande.

Stora krav ställas i våra dagar på officerens såväl allmänbildning som fackinsikter, på hans karaktär och moraliska egenskaper. Den stora allmänhetens ståndpunkt till värnplikten bestämmes ofta av det bemötande, som kommer den värnpliktige till del från hans befäl och särskilt från det i officers ställning. Att sänka den allmänna bildningsnivån inom officerskåren vid en tidpunkt, då den inom andra samhällslager är i stigande, voro förvisso oklokt. Det problem, varom nu närmast är fråga, måste sålunda finna sin lösning, utan att därigenom åstadkommes en sänkning av den allmänna kunskaps- och bildningsnivån. Det skulle alltså närmast gälla en undersökning om möjligheten att finna en väg för befordran till officer för mannen i ledet, som under sin militärtjänst ådagalagt särdeles framstående militära egenskaper och ett varmt intresse för fortsatt utbildning på det militära området. Det är alldeles påtagligt, att det kan ske allenast genom en för ändamålet lämpad utbildning. Hur den bäst bör ordnas med anslutning till den mili-

tära tjänsten är ej möjligt att nu säga. *Vill* man emellertid *saken*, så lär man nog kunna finna bästa *vägen*.

Det är alldeles påtagligt, att den utbildning, varom här är fråga, skulle komma till stånd för allenast rekapitulanter.

Vidare synes vara uppenbart, att det företrädesvis bör vara under jämförelsevis unga år som utbildningen skulle meddelas.

Vad särskilt flottan angår, så synes man med skeppsgosseskolan som utgångspunkt böra kunna genom fortsatt utbildning föra fram begåvade och intresserade ynglingar till ett kunskapsmått, som berättigade till genomgående av sjökrigsskolan.

Vi känna visserligen till den utredning i ärendet, som genom Kungl. Maj:ts försorg tidigare gjorts, men det synes oss emellertid alldeles påtagligt, att den åvägabragta utredningen ej innefattar en lösning av detta för försvaret betydelsefulla problem.

En vidare utredning av frågan igångsattes ju också genom näst föregående regerings försorg, i det att en framstående officer utsändes för att i ett av de land, där man för närvarande tillämpar att föra fram dugande underofficerare till officerare, nämligen Holland, taga närmare kännedom om hithörande spörsmål.

I samband med de förslag vi i övrigt framlägga, tillåta vi oss jämväl framställa ett förslag till skrivelse till Kungl. Maj:t i detta ämne.

2. *Kavalleriet.*

Kavalleriets styrka måste i likhet med alla övriga truppslags stå i en viss proportion till armén i dess helhet. Denna proportion kan givetvis växla och växlar även inom olika härorganisationer. Då kavalleriet är ett dyrt truppslag, lär det för ett med hänsyn till folkmängden jämförelsevis litet land med dess begränsade tillgångar vara nödvändigt att fastställa detta truppslag till det, som befinnes vara oundgängligen av nöden.

I den mån den ifrågasatta förstärkningen av försvaret avser att öka vår armé med nya formationer (reservtrupper), i samma mån måste man även tillse, i vad mån och på vad sätt dessa skola kunna tillgodoses med organ för spaningars utförande. Ty utan sådana organ kan man befara, att de nya truppenheterna icke kunna komma att tillfredsställande fungera, och i sådant fall er-

hölle man icke tillräcklig valuta för de uppoffringar, som göras för att uppsätta dessa reservformationer. Då emellertid tillgången på i fred utbildade hästar i väsentlig mån blir bestämmande för antalet av de kavalleritruppförband, som skola uppsättas, finner man snart, att det vid kavalleriet är vida svårare att organisera reservformationer än vid andra truppslag.

1901 års härordning.

Genom 1901 års härordning skedde beträffande antalet kavalleriregementen och deras indelning i skvadroner ingen förändring i den ditillsvarende organisationen, vilken även därefter lämnats oförändrad. Kavalleriet utgöres alltså för närvarande av sex regementen fördelningskavalleri, vartdera om fem skvadroner, ett regemente för varje arméfördelning, samt den skånska kavallerifördelningen, bestående av två regementen, vartdera om tio skvadroner, samt avsedd att operera tillsammans med de till Vendes artilleriregemente hörande tre ridande batterierna. De förändringar, som kavalleriet undergick genom 1901 års härordning, betingades dels av indelningsverkets fullständiga avskaffande och den fast anställda meniga personalens minskande till den styrka, som var erforderlig för att i förening med lämpligt antal värnpliktiga vid mobilisering bilda fältdugliga skvadroner, och dels av behovet att i någon mån stärka befälskadern. Därjämte bestämdes, att vid slutgiltigt genomförd härordning skulle finnas vid ett vart av fördelningskavalleriregementena 600 stamhästar och vid ett vart av tio skvadronsregementena 1,200 stamhästar.

1901 års riksdag.

Vid 1901 års riksdag väcktes av enskild motionär förslag om, att kavallerifördelningen och de ridande batterierna vid Vendes artilleriregemente skulle indragas.

Det särskilda utskott, som behandlade Kungl. Maj:ts proposition om ny härordning m. m. samt i ärendet väckta motioner, yttrade beträffande kavalleriets organisation följande: Utskottet hade funnit, att de båda kavalleriregementen, som vore avsedda att bilda svenska arméns kavallerifördelning, skulle utan allt för stor olägenhet kunna ordnas på fem skvadroner i stället för på tio, varigenom för armén i dess helhet skulle vid mobilisering komma att finnas en kavalleribrigad om två femskvadronsregementen. Det vore nödvändigt, att med hänsyn till de stora kostnader, som försvarets ombildning krävde, mera avsevärda besparingar gjordes uti

de delar av härordningen, där det med minsta olägenhet låte sig göra. Genom den föreslagna inskränkningen komme kostnaderna för kavalleriets organisation att minskas med 1,288,975 kronor. Utskottet hade ansett sig med så mycket större skäl kunna förorda denna indragning av två kavalleribataljoner, som fördelningskavalleriets regementen bleve genom den nya organisationen försedda med så många hästar, att hela hästantalet vid kavalleriet bleve ungefär detsamma som före organisationen. Därtill komme, enligt utskottets förmenande, att det syntes vara tvivel underkastat, huruvida vid försvaret av vårt land ett så talrikt kavalleri som det av Kungl. Maj:ts föreslagna vore oundgängligen av behovet påkallat.

Utskottets utlåtande innefattade den mening, som delades av andra kammarens tolv representanter i utskottet. De av första kammaren utsedda utskottsledamöterna reserverade sig till förmån för Kungl. Maj:ts proposition i denna del. Reservanterna framhöllo, att det för armén i dess helhet i fält avsedda kavalleriet, kavallerifördelningen, med hänsyn till såväl spaningstjänstens utförande före och under ett krig som till önskvärdheten att kunna med kraft rikta anfallsföretag mot en i landet inbrytande fiendes flank och rygg (förbindelser), syntes hava en så stor betydelse, att den av utskottet förordade minskningen av truppslaget ifråga icke kunde vara tillräddig, samt att erfarenheten under allra senaste krig också visat, vilken stor roll kavalleriet kunde spela uti den nutida krigföringen.

Sedan vid frågans behandling i riksdagen första kammaren bifallit reservationen och andra kammaren utskottets hemställan, föreslog utskottet i sammanjämningsutlåtande, att andra kammaren med frånträdande av sitt beslut angående kavalleriets organisation måtte bifalla vad första kammaren därutinnan beslutit. Andra kammaren biföll därpå detta förslag.

Vid 1901 års riksdag förelåg intet förslag om en förändrad förläggning av kavalleriet. Då emellertid det nya härordningsförslaget, i vad detsamma angick kavalleriets organisation, behandlades i andra kammaren, framhölls av en talare (herr Elowson), att vår armé i dess helhet vore ojämnt förlagd samt att Norrbotten och Västerbotten med hänsyn till sin stora utsträckning och sannolikheten av ett anfall över norra landgränsen borde i högre grad än som skett tillgodoses med truppförband och då också mera kavalleri. En annan talare (herr Pantzarhielm), vilken motionerat om kavalleri-

fördelningens indragning, papekade, att man begått ett misstag, då man förlagt kavallerifördelningen så långt som möjligt från den landgräns, varöver ett kavallerianfall skulle kunna väntas, och att man bort förlägga densamma i den del av landet, där man hade en landgräns att skydda. Att nämnda talare icke desto mindre förordade utskottets förslag om en reducering av de två tioskvadronsregementena till regementen av fem skvadroner hade sin grund däri, att han icke ansåg, att kavallerifördelningen skulle tillföra försvaret en mot de dryga kostnaderna svarande nytta. Han framhöll därjämte, att vårt lands läge och topografiska beskaffenhet vore sådant, att kavallerifördelningen endast sällan skulle kunna utveckla hela sin kraft, samt att det skulle vara förenat med svårigheter att få den fram dit, där den verkligen skulle komma till användning. Dåvarande chefen för lantförvarsdepartementet (statsrådet Crusebjörn) berörde jämväl, under debatten i andra kammaren, betydelsen av kavalleri för försvaret av övre Norrland samt framhöll, att det alldeles givet vore till största fördel, om man kunde förstärka kavalleriet i nämnda landsända, som utan tvivel vore vår mest hotade punkt, att detta emellertid tillsvidare mötte mycket stora svårigheter ur rekryterings- och remonteringssynpunkt, samt att det i framtiden, så snart förhållandena i övre Norrland medgäve det, vore en mycket betydelsefull sak att tillgodose övre Norrland med mera kavalleri.

1904 års
riksdag.

Vid 1904 års riksdag väcktes i andra kammaren motion (av herr K. Karlsson i Mo) med förslag, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte efter utredning för riksdagen framlägga förslag, om och i vad mån vårt kavalleri kunde jämnare fördelas, så att den i fredstid i Norrland förlagda kavalleristyrkan finge den av behovet påkallade förstärkningen.

Till stöd för denna hemställan anfördes i motionen följande: Med motionen avsåges blott en jämkning i den del av 1901 års härorganisation, som rörde fördelningskavalleriet. Av dettas 30 skvadroner vore endast 5 förlagda till Norrland. Hälften av *hela* kavalleriet, eller 25 skvadroner, vore placerade i Skåne. Mot skvadronernas antal och storlek torde ingen anmärkning med fog kunna riktas. Det vore mot deras anhopande under fredstid i en enda provins, som motionären påkallade riksdagens uppmärksamhet. Då kavalleriets huvuduppgift vore att tjäna som rekognoscerings- och

spaningstrupper samt att upprätthålla förbindelsen mellan de olika militära avdelningarna samt denna uppgift inträdde omedelbart vid krigstillståndets början, borde det vara av synnerligen stor betydelse att redan å första mobiliseringsdagen hava kavalleri i lämplig mängd å den ort, som betecknades som krigsområde. Vidare torde, i samma mån som kommunikations-, andra ekonomiska och jämväl strategiska förhållanden i Norrland utvecklades, denna landsdel också tilldraga sig en eventuell fiendes allt mera ökade intresse och bliva mera begärlig för den, som strävade att utvidga sitt landområde. Ur försvarssynpunkt finge alltså Norrland, med var dag som ginge, allt större betydelse och allt borde därför göras för att utveckla 1901 års härorganisation därhän, att densamma för framtidslandet medförde största möjliga fördelar i avseende på försvaret. Frågan om en jämnare fördelning av landets kavalleri borde upptagas, innan kasernetablissemang för samtliga kavalleriregementena komme till utförande, ty därefter vore frågan fastlåst. Det kavalleri, som en gång skulle användas i Norrland, borde vara utbildat och övat därstädes till förtroget med detta landskaps säregna natur och klimatiska förhållanden. En redan nu verkställd omplacering av det befintliga kavalleriet behövde icke medföra avsevärt ökade kostnader för försvaret och skulle ej förrycka eller i nämnvärd mån fördröja realiserandet av 1901 års härorganisation.

Det tillfälliga utskott, till vilket motionen remitterades, hemställde, att andra kammaren för sin del ville besluta en skrivelse till Kungl. Maj:t av det innehåll, varom motionären hemställt.

I sin motivering till denna hemställan anförde utskottet huvudsakligen följande: De uppgifter, som under ett krigs första skede, mobiliseringstiden, ålåge kavalleriet, vore, *dels* att i tid inrapportera fiendens infallspunkter, *dels* att såvitt möjligt skydda mobiliseringen och arméns koncentrerings mot störande företag från fiendens sida, *dels* att skydda viktiga, nära kusten liggande järnvägslinjer mot förstöring av fiendens strövkåror, och *dels* slutligen att, då fiendens avsikter började att giva sig till känna, för den egna krigsledningen anvisa den riktning, i vilken den strategiska uppmarschen borde företagas. Vare sig man betraktade dessa uppgifter tillsammans eller var för sig, torde det vara tydligt, att de icke kunde tillfredsställande lösas, om icke det för dem avsedda kavalleriet redan från första ögonblicket vore fullständigt krigsberett och framför allt från samma tidpunkt befunno sig på platsen för sin verksamhet. Man

kunde alltså icke antaga, att ett kavalleri, som först skulle underkastas en lång transport till den hotade gränsen, skulle i rätt tid vara färdigt att upptaga sin tjänst och ej heller torde vara möjligt, att en effektiv spaningstjänst skulle kunna utföras av trupper, som vore utbildade under helt andra förhållanden och icke förtrogna med traktens topografi, ja, kanske icke ens i stånd att förstå befolkningens tungomål och därmed ofta urståndsatta att även under gynnsamma förhållanden orientera sig på platsen. I övre Norrland tillkomme dessutom under större delen av året det inflytande, som ett hårt klimat och olikartade jordbruksförhållanden måste utöva, om icke på truppen så på hästmaterielen. Det gällde för kavalleriet att vid mobiliseringstillfället vara genast berett och väl berett och detta kunde endast den trupp vara, vilken vore utbildad och övad på platsen för sin blivande verksamhet och därför fullt förtrogen med Norrlands säregna natur och klimatiska förhållanden. Då sålunda en förflyttning av kavalleri till Norrland från andra delar av landet vore att anse som önskvärd och då det icke torde kunna bliva fråga om en ökning av kavalleriet utan endast om en ur försvarets synpunkt lämpligare placering av de redan befintliga regementena, samt då det vidare icke vore tänkbart att beröva de sex arméfördelningarne deras fördelningskavalleri, så torde en utredning i denna fråga i främsta rummet böra rikta sig på en förflyttning av behövliga krafter från kavallerifördelningen i Skåne.

Utskottet uttalade jämväl sin mening om, på vad sätt en jämnare fördelning av kavalleriet skulle kunna utföras. De närmast norra landgränsen befintliga tänkbara mobiliseringsorterna låge på endast två till fyra dagsmarschers avstånd från gränsen och vore således oundgängligen i behov av att bliva skyddade mot överrumpning av mindre kavalleristyrkor. Emellertid vore de topografiska förhållandena i denna trakt jämte särskilt vägnät och broar sådana, att svårligen mer än två skvadroner där torde med fördel finna användning, åtminstone för en avsevärd tid framåt. För bevakning av Norrlands kuststräcka krävdes, förutom det i Umeå förlagda Norrlands dragonregemente, ytterligare ett kavalleriregemente. Det kunde alltså synas enklast att minska de två stora skånska kavalleriregementena med tio skvadroner och i stället uppsätta ett regimente om fem skvadroner i *mellersta Norrland* och ett förband om två skvadroner i *Boden*. Mot det förra syntes ingen befogad anmärkning kunna framställas, med kavalleristyrkan i Boden vore där-

emot förhållandet ett annat. Då den eller de arméfördelningar, som kunde få sitt operationsområde vid landgränsen i norr, måste förutsända sitt kavalleri och då även den återstående skånska kavalleribrigaden kunde komma till användning där, vore det önskvärt, om i var och en av hela arméns och särskilt det norrländska kavalleriets skvadroner funnes några ryttare, som från sin föregående utbildning vore förtrogna med förhållandena vid gränsen och användbara såsom patrullförare och vägvisare. Detta önskemål kunde vinnas, om de två skvadroner, som förlades till Boden, bestode, den ena av underbefälsskolan från de båda norrländska kavalleriregementena och den andra av en särskild underbefälsskola från samtliga övriga kavalleriregementen, varigenom ett passagesystem för kavalleriet komme att tillämpas i så måtto, att alltid ett visst antal befäl och underbefäl på varje regemente vistats ett år i denna trakt och där erhållit den speciella utbildning, som torde krävas för operationer därstädes, varvid särskilt kunde framhållas, att framkomligheten vintertid, i synnerhet utanför vägnätet, mången gång vore omöjlig för en trupp, som icke vore van att använda skidor som fortskaffningsmedel. Därest utskottets förslag vunne avseende, skulle alltså en bataljon om fem skvadroner av den skånska kavallerifördelningen kunna indragas.

Sedan andra kammaren bifallit sitt utskotts hemställan och detta beslut delgivits första kammaren, hänvisade denna ärendet till behandling av tillfälligt utskott, vilket i avgivet utlåtande hemställde, att första kammaren icke måtte biträda det av andra kammaren i ärendet fattade beslutet.

Utskottet anförde till skäl för denna hemställan följande: Även om kavalleri i Norrland, där de egendomliga naturförhållandena och vägnätets ringa utveckling nödvändiggjorde, att en stor del av kavalleriets vanliga uppgifter fylldes av infanteriet, icke kunde få den vidsträckta användning, som andra kammarens utskott antagit, torde det dock ej kunna förnekas, att behov förefunnes av en kavalleristyrka särskilt i övre Norrland, vilken vid krigsutbrott kunde skickas upp mot landgränsen för att till förekommande av överraskningar bevaka därifrån ledande vägar. Det av andra kammarens utskott framställda förslaget till frågans lösning åsyftade emellertid en indragning helt och hållet av fem skvadroner kavalleri i Skåne. Mot en sådan förryckning av 1901 års arméorganisation måste dock uttalas de allvarligaste betänkligheter. Kavalleriets styrka vore

nämligen redan nu så knappt tilltagen, att den icke torde kunna tåla någon avknappning utan ett väsentligt försvagande av landets försvarskraft. En minskning av kavallerifördelningens styrka syntes under sådana förhållanden endast kunna försvaras, om samtidigt det redan nu svaga fördelningskavalleriet ökades. Men detta skulle, enligt det förslag andra kammarens utskott framställt, icke bliva fallet utan i stället någon minskning inträda genom förflyttningar av befäl och manskap från landets samtliga kavalleriregementen till de ifrågasatta två skolskvadronerna i Boden. Utskottet kunde alltså icke biträda ifrågavarande av andra kammarens utskott avgivna förslag utan måste såsom ett bestämt villkor för en förstärkning av den under fredstid i Norrland förlagda kavalleristyrkan uppställa, att kavalleriets totalstyrka icke försvagades till men för de delar av vårt land, där kavalleri till följd av lämpligare terräng- och vägförhållanden kunde erhålla en vidsträcktare användning än i Norrland. Frågan ställde sig alltså så, om det vore möjligt att utan alltför betydande svårigheter vinna det avsedda syftet endast genom en ändring av förläggningssorten för en del av kavalleriet. Rekryteringen av ett nytt kavalleriregemente i Norrland skulle dock stöta på stora svårigheter och regementets fältduglighet skulle av angivna grunder i hög grad försvagas, vartill komme, att mobiliseringsförhållandena i Norrland skulle ställa sig mycket ogynnsamma och sålunda det avsedda syftet, att redan under krigets första skede hava kavalleri tillgängligt i närheten av gränsen, svårigen kunna uppnås. Det kunde med skäl ifrågasättas, om ej ett i Skåne med dess goda kommunikationer och tät folk mängd mobiliserat regemente skulle kunna transporteras till krigsskådeplatsen och försättas i krigsfärdigt skick, innan det norrländska kavalleriet ännu blivit mobiliserat. Vid sådant förhållande skulle mera vara att vinna därigenom, att goda och fullt trygga förbindelser upprättades mellan övre Norrland och rikets övriga delar än genom en förstärkning av det i fredstid i Norrland förlagda kavalleriet. I detta sammanhang kunde jämväl framhållas svårigheten att med Norrlands för kavalleriövningar olämpliga terräng- och naturförhållanden till fullo tillgodogöra sig den korta utbildningstid, som stode till buds. Den fördel, som skulle vinnas därigenom, att manskap och hästar redan under fredstid bleve vanda vid förhållandena i Norrland, komme härigenom att i väsentlig mån förringas. Vissa ekonomiska svårigheter torde jämväl beaktas. Utskottet kunde alltså på nu anförda

skäl icke biträda det av andra kammarens utskott framlagda och av nämnda kammare godkända förslaget, men ville dock hava uttalat, att utvägar icke torde saknas att utan alltför stora förändringar i 1901 års arméorganisation vid lämplig tidpunkt fylla behovet av en vid krigsutbrott genast disponibel kavalleristyrka i övre Norrland. *En sådan utväg vore att öka Norrlands dragonregemente med två skvadroner, i sammanhang varmed nämnda regemente skulle få till uppgift att ständigt hålla ett detachment om två skvadroner i Boden, en annan utväg vore, att i Boden förlägga två skolskvadroner, vilka dock icke borde utbrytas från hela fördelningskavalleriet utan från de kavalleriregementen, som vore avsedda att i första hand understödja det nu befintliga norrländska kavalleriet. Då utskottet emellertid hade anledning antaga, att Kungl. Maj:t hade sin uppmärksamhet fäst vid behovet av en förstärkning av den under fredstid i Norrland förlagda kavalleristyrkan och således ej skulle underlåta att, om och när sådant ansåges kunna och bära ske, därom framlägga förslag, ansåge utskottet en skrivelse i frågan till Kungl. Maj:t icke för det dåvarande vara påkallad.*

Första kammaren biföll vad dess utskott sålunda hemställt.

Ehuru frågan genom kamrarnes skiljaktliga beslut sålunda förföll, ansåg emellertid Kungl. Maj:t sig bära ägna densamma uppmärksamhet och beslöt den 30 september 1904 att ställa dåvarande generalintendenten, generalmajoren K. G. Bildt, och dåvarande översten och chefen för Södermanlands regemente A. O. F. von Arbin, dåvarande översten och chefen för Norrbottens regemente L. H. Tingsten samt översten E. C. G. Oxenstierna, sedermera sekundchef för livgardet till häst, till chefens för lantförsvarsdepartementets förfogande för att verkställa utredning angående behovet av ytterligare kavalleri i Norrland och sättet för fyllande av detta behov. De sålunda tillkallade sakkunnige — i det följande benämnda kavallerikommittén — överlämnade den 31 januari 1905 »utredning och förslag angående behovet av ytterligare kavalleri i Norrland».

Över kommitténs utredning och förslag avgåvos yttranden:

av chefen för första arméfördelningen (generalmajoren A. von Matern) den 21 februari 1905;

av chefen för sjätte arméfördelningen (generalmajor C. Warberg) den 25 februari 1905;

av inspektören för kavalleriet (H. K. H. prins Carl) den 2 mars 1905; samt

av chefen för generalstaben (generalen A. Rappe) den 7 april 1905.

På anmodan av chefen för lantförvarsdepartementet (generalmajor Tingsten) avgåvo inspektören för kavalleriet (prins Carl) och chefen för generalstaben (generalmajor K. G. Bildt) under förra hälften av år 1907 yttranden, huruvida några nya omständigheter tillkommit, som vore ägnade att ytterligare belysa spörsmålet angående behovet av mera kavalleri i Norrland och sättet för dess fyllande. Den förres yttrande var dagtecknat den 30 mars 1907 och den senares den 4 april 1907.

*Redogörelse
för kavalleri-
kommitténs
betänkande
och i anledning
därav
avgivna yttranden
och gjorda
uttalanden.*

Här nedan lämnas en redogörelse för innehållet i dels kavallerikommitténs betänkande och dels de yttranden, som i anledning därav avgivits. Spörsmålet, huruvida kavalleri är användbart i Norrland, är det första som tarvar besvarande. Därest detta spörsmål besvaras jakande, har man att närmare bestämma behovets storlek. Därefter riktar sig undersökningen på de olika utvägar, som kunna komma ifråga för behovets fyllande; och slutligen måste hänsyn tagas till rekryterings- och andra förhållanden, som tilltvinga sig nödig uppmärksamhet, då det gäller att förlägga nya truppförband till landets i areal största men folkfattigaste län.

Kavallerikommittén sammanfattar resultatet av sin utredning sålunda:

att kavalleriet i Norrland bör redan i fredstid förstärkas och att förty ytterligare kavalleri bör förläggas dit,

att ökningen bör för *Norrbotten* utgöras av ett truppförband om fem skvadroner och för *mellersta Norrland* av ett lika stort truppförband, samt

att Norrbottens behov av kavalleri bör i främsta rummet och snarast möjligt fyllas.

Kommittéledamoten von Arbin var i fråga om den styrka, med vilken kavalleriet i Norrland borde i fredstid ökas, av annan mening än kommitténs övriga ledamöter samt framhöll att, då kaval-

leri utan större svårighet kunde vid krigsutbrott transporteras från annan del av landet till *mellersta Norrland*, syntes behovet av därstädes i fredstid förlagt kavalleri ej vara så angeläget, att det måste tillgodoses, i följd varav den föreslagna förläggningen i fredstid av ett truppförband om fem skvadroner till nämnda landsdel icke kunde anses nödvändig.

Kommittens utredning om behovet och användbarheten av kavalleri i Norrland innehåller huvudsakligen följande:

Först framhålles, att såväl övre Norrland, vartill hänföres Norrbotten och Västerbotten, samt mellersta Norrland (Västernorrlands län och Jämtland) icke kunna anses utgöra mindre sannolika krigsskådeplatser än landets övriga delar. Krigsskådeplatsen i Norrbotten kunde sägas äga en med övriga sannolika krigsskådeplatser åtminstone jämbördig betydelse. I visst fall kunde den bliva den viktigaste. Under sådana omständigheter framträdde givetvis behovet av kavalleri därstädes i ungefär enahanda grad som i sydligare delar av landet, förutsatt dock att förhållandena icke omöjliggjorde eller så gott som uteslöte användningen därstädes av kavalleristyrkor, som kunde räknas i skvadroner och regementen.

Terrängförhållanden i Norrbotten och Västerbotten hade visserligen ett annat skaplyne än terrängen i södra och mellersta Sverige, men de vore dock icke av den beskaffenheten, att de lade hinder i vägen för kavalleris användning i tillfredsställande grad för både strategiska och taktiska ändamål. Terrängen komme dock att utöva ett avsevärt inflytande på sättet för kavalleriets användning.

Kommittén behandlar särskilt *terrängförhållandena i Norrbotten* och framhåller därvid, att det är två faktorer som företrädesvis böra uppmärksammas, nämligen själva vägnätet och terrängen på sidan om vägförbindelserna.

Vägnätet vore ännu så länge relativt mindre förgrenat i Norrbotten än i sydligare landsdelar. Såge man däremot på förhållandena i stort, sådana dessa skulle gestalta sig vid eventuella krigsoperationer, erbjöde den norrbottniska krigsskådeplatsen ett med krigsskådeplatser i mellersta Sverige jämförligt antal huvudriktningar för spaningen, och de uppgifter, som under krigsoperationer i Norrbotten tillkomme kavalleriet, kunde icke anses uti omfattning och betydelse stå tillbaka för motsvarande uppgifter i sydligare delar av landet. Det befintliga nätet av större vägar lämnade tillfälle att

använda ganska avsevärda kavalleristyrkor. Därtill komme, att vägnätet vore stätt i rask utveckling.

Terrängen på sidan om vägförbindelserna vore oframkomlig i de trakter, där vägarna ledde över sankna myrmarker, men i de trakter åter, där vägarna passerade hedmarker eller odlade bygder, vore framkomligheten ganska stor.

Under vintern finge landskapet en helt annan karaktär än under sommaren. Framkomligheten ökades då, dels därigenom, att terrängen i allmänhet, intill den tidpunkt då snö fallit i större mängd, bleve mera gångbar än förut, och dels genom tillkomsten av vintervägar, som ledde över de tillfrusna myrarna och vattendragen. Under själva högvintern låge emellertid snön vanligen så djup, att det vore endast med största svårighet och endast för mycket korta sträckor som den enskilde fotgängaren eller ryttaren kunde taga sig fram genom terrängen. Då bleve kavalleriets verksamhet inskränkt så gott som uteslutande till vägarna, men i stället hade, såsom antytts, genom vintervägarna antalet vägförbindelser ökats i väsentlig grad. Därtill komme, att kavalleriets spaning och företag under vintern, i vida högre grad än under sommarn, måste omfatta även kusten, utanför vilken havet vore tillfruset och längs vilken vägar upptoges av befolkningen. Det borde emellertid icke lämnas oanmärkt, att, särskilt i kusttrakterna, icke alla högvintrar vore så snörika, att framkomligheten vore inskränkt endast till de under vintern använda vägförbindelserna. Vidare torde kunna antagas, att vid ett under vintern utfört krig framkomligheten ökades till följd av i samband med krigsoperationerna skeende förflyttningar och transporter.

Det torde alltså framgå, säger kommittén, *att kavalleri redan under nuvarande förhållanden sommartid såväl som vintertid finner vidsträckt användning i Norrbotten. Odlingens utbredning och kommunikationernas utveckling i vårt nordligaste län komme emellertid att framgent skapa vidgade områden och nya riktningar för kavalleriets verksamhet.*

I fråga om *framkomligheten för kavalleri i Västerbotten och mellersta Norrland* yttrar kommittén, att terrängen i Västerbotten i det stora hela är jämförlig med den uti Norrbotten, under det att terrängen i mellersta Norrland företer större likheter med mellersta Sveriges.

Kommittén upptager till besvarande frågan, huruvida icke *Norrlands dragonregemente*, som är fördelningskavalleri till vår nordligaste, hela Norrland omfattande arméfördelning, skulle vara i stånd att fylla de kavalleristiska uppgifter, som kunna förekomma under krigsoperationer i övre Norrland och särskilt i Norrbotten. Sitt svar formulerar kommittén sålunda: »Tager man i betraktande de stora områden, varöver ett i Norrbotten uppträdande kavalleri måste fördela sin verksamhet och följaktligen även sina krafter, den vidsträckta front, vars åtminstone viktigare tillgångar det måste iakttaga och om möjligt trygga, de många riktningar, i vilka spaningstjänsten måste bedrivas, och underrättelseväsendet ordnas, samt de betydande avstånd, som krigsskådeplatserna därstädes erbjuda, kommer man helt visst till det resultat, att *Norrlands dragonregemente* icke är eller kan anses tillräckligt för de kavalleristiska uppgifter, som det skulle åligga detta regemente att ombesörja. Därtill kommer, att förhållandena vid krigstillfälle kunna bliva sådana, att krigsledningen finner sig föranlåten att kvarlämna *Norrlands dragonregemente* i Västerbotten.»

Vidare framhåller kommittén, att, då uti Norrbotten äro förlagda infanteri, artilleri och ingenjörstrupper, det vore önskvärt att tillsammans med dem även hava kavalleri, varigenom sam-övnin-garna skulle vinna i mångsidighet och intresse samt varda mera fruktbringande. Slutligen påpekas, att ett fästningsområde av den omfattning som *Bodens* väl kunde vara i behov av någon kavalleri-styrka.

I fråga om den styrka, med vilken kavalleriet i Norrland borde i fredstid ökas, för att behovet därstädes av detta truppslag måtte på ett efter förhållandena tillfredsställande sätt varda tillgodosett, erinrar kommittén, att de bestämmande synpunkterna vid kommitténs övervägande av dithörande spörsmål varit de krav, som framställdes sig, då det gällde att från krigets första dag lösa de uppgifter, som då tillkomme kavalleriet för att trygga övriga truppers mobilisering och uppmarsch, utföra spaning i utav förhållandena betingade riktningar, skydda eller medverka vid skyddandet av viktiga förbindelser, ordna underrättelseväsendet m. m. dylikt samt för att under ett senare skede av kriget omedelbart samverka med de trupper, som vore avdelade eller komma att avdelas till krigsskådeplatsen ifråga. Vad *Norrbotten* anginge, skulle man redan ur de beräkningar, som kunde uppställas i fråga om den fientliga

kavalleristyrkans sannolika storlek, kunna hämta skäl för det uttalandet, att till vårt nordligaste landskap borde förläggas i fredstid ett kavalleritruppförband, motsvarande ett femskvadronsregemente. Därest till följd av förhållandena Norrlands dragonregemente icke skulle kunna påräknas för operationerna i Norrbotten, syntes dock det för denna senare landsdel avsedda kavalleriet jämförelsevis svagt. Det hade likväl, under förutsättning av nyssnämnda eventualitet, ansetts vara så pass stort, att de övriga truppslagen skulle kunna i åtminstone någorlunda tillfredsställande mån få av detsamma nödig hjälp ifråga om spaning, underrättelseväsende m. m. Toge man dessutom i betraktande den norrbottiska krigsskådeplatsens storlek, antalet av de riktningar, i vilka spaning borde utföras och underrättelseväsendet ordnas, mångfalden av de uppgifter för kavalleriet, som härflöte ur dessa omständigheter, och de krav, som verkliga krigsoperationer skulle komma att framställa, kunde man vid bedömandet av behovet av kavalleri i Norrbotten icke sätta styrkan lägre än som angivits.

I *mellersta Norrland* kunde behovet av kavalleri icke anses vara så angeläget som i Norrbotten, men i betraktande av det läge, som denna del av Norrland hade, och med hänsyn till betydelsen för försvaret i dess helhet av att hindra en fiende att vinna tillträde till norra stambanan samt att fatta fast fot på och framtränga uti de från kusten mot det inre av landet förande operationsriktningarna, framträdde detta behov ganska starkt och med anspråk på att bliva tillgodosett. De uppgifter, som vid krigstillfälle sålunda skulle tillkomma kavalleriet inom mellersta Norrlands operationsområde, måste tillmätas stor vikt. I betraktande härav och med avseende fäst på områdets utsträckning syntes kavalleristyrkan böra motsvara ett femskvadronsregemente.

*Chefen för
första armé-
fördel-
ningen.*

Chefen för första arméfördelningen (von Matern) framhåller till en början, hurusom vår armé under senaste tid erhållit en fältmässig indelning i sex likformiga arméfördelningar, en kavallerifördelning samt besättningstrupper i fästningarna. Arméfördelningarna vore sammansatta av alla truppslag i viss av erfarenheten lämplig funnen proportion. Kavalleriet i Norrland borde alltså stå i lämplig proportion till de trupper av andra vapenslag, med vilka det skulle samverka. Spörsmålet, huruvida mera kavalleri bör förläggas till Norrland, kunde alltså formuleras sålunda: Är Norr-

lands dragonregemente tillräckligt för sjätte arméfördelningens behov av kavalleri? Kommittén talade emellertid om den styrka kavalleri, som vore erforderlig för Norrbottens krigsskådeplats eller för ett visst operationsområde av densamma. Frågan, huruvida en viss kavalleristyrka vore tillräcklig för ett visst lantområde, inrymde dock i sig så många obestämda faktorer, att i själva verket därpå icke kunde givas något ens närmelsevis uttömmande svar. Ett dylikt ur planen för landets hela försvar lösryckt spörsmål kunde helt enkelt icke nöjaktigt besvaras. Det skulle för lantförsvaret varit gynnsammare, om landets befolkning varit jämnare fördelad över hela området, så att vid förläggning av *alla* truppförbanden, ej blott av kavalleriet, hänsyn kunnat mera än som skett tagas till strategiska krav. Man måste därför taga under omprövning, huruvida övriga i Norrland under fredstid förlagda trupper vore tillräckliga för de uppgifter, som de skulle fylla. Man kunde fråga sig, om icke på ungefär enahanda grunder som de, vilka anförts för ökning av kavalleriet i Norrland, redan i fredstid även flera infanteri- och artilleritruppförband borde förläggas dit. Dessa spörsmål borde besvaras i ett sammanhang; i jämförelse med dem hade kavallerifrågan en ganska underordnad betydelse. De i händelse av krig till Norrland transporterade arméfördelningarna komme tydligtvis att medföra sina kavalleriregementen och det sålunda samlade kavalleriet skulle antagligen vara tillräckligt att fylla behovet av detta vapenslag.

Förhållandena i Norrbotten kunde, yttrar arméfördelningschefen, vidare näppeligen anses vara sådana, att de betingade anordningar av det slag, som till exempel Tyskland företagit, då det vid sin östra gräns förlagt en mängd kavalleritruupper med uppgift att förhindra grannen att med de rytterimassor, denne å sin sida hopat vid gränsen, störa de tyska gränstruppernas mobilisering. De norrländska mobiliseringsorterna vunne en relativ trygghet genom deras stora avstånd från gränsen, därvid undantaget dock Boden, vars egenskap av gränsfästning naturligtvis förutsatte sådana under fred vidtagna anordningar, att dess mobilisering icke kunde störas. Det säkraste skyddet för dessa mobiliseringsorter torde under alla omständigheter vara att sökas uti en ändamålsenlig organisation av gränstrakternas *landstorm*, så att denna omedelbart vid mobiliseringen kunde träda under vapen och häjda de fientliga skvadroner, som till äventyrs försökte störa mobiliseringen. Hänsyn måste

också tagas därtill, att ett i Norrland förlagt och därifrån rekryterat kavalleris värnpliktiga manskap vore fördelat över en ofantligt vidsträckt yta med ofta dåliga kommunikationer, till följd varav detta kavalleris egen mobilisering komme att försiggå vida långsammare än det i landets sydligare delar förlagda kavalleriets. Det kunde därför komma att möta svårigheter att i tid få detsamma samlat å krigsskådeplatsen. Vår östra granne hade emellertid icke samlat någon större kavalleristyrka vid vår nordliga gräns. Om han en gång skulle komma att göra detta, måste en sådan samling taga jämförelsevis lång tid och borde icke kunna utföras utan att vi därom i god tid finge kännedom. Ej heller vore terrängförhållandena i Norrland gynnsamma för användning av större kavalleristyrkor. Med hänsyn till såväl sistnämnda förhållande som den av landets ringa odling beroende svårigheten att där underhålla kavalleri, syntes det föga troligt, att en eventuell motståndare där komme att till någon väsentlig grad bygga sin anfallsplan på massanvändning av kavalleri.

Vidare framhåller arméfördelningschefen, att besättningen i fästningen Boden, som befinner sig utom arméfördelningsförband, är sammansatt av infanteri och alla specialvapen utom kavalleri, samt att för den skull i enlighet med grundsatsen om alla vapenslags representerande i varje strategisk enhet, en styrka kavalleri bör förläggas i fästningen, närmast avsedd för samverkan med fästningsbesättningen och för Norrbotten. Arméfördelningschefen anser, att Bodens behov av kavalleri blir tillgodosett genom förläggning dit av två skvadroner, som skulle tagas från de två skånska tio-skvadronsregementena. Skulle de arméfördelningar, som kunna få på sin lott att kämpa i Norrland i övrigt, bliva i behov av förstärkning av sitt kavalleri, håller arméfördelningschefen före, att sydligare förlagt kavalleri skall hinna transporteras dit upp. Arméfördelningschefen finner alltså ej heller uppsättandet av ett nytt kavalleriregemente om fem skvadroner i mellersta Norrland vara av behovet påkallat.

Slutligen sätter arméfördelningschefen i fråga, huruvida kavalleri kan vinna en så vidsträckt användning i Norrland som kommittén förmenat. Medelst citerande av chefens för Norrlands dragonregemente mötesrapport för år 1902 vill arméfördelningschefen visa, att terrängförhållandena vintertiden i Norrland bereda kavalleriet stora svårigheter.

I berörda rapport anföres: Mera än en väg, omgiven av höga snövallar, funnes i allmänhet icke och utanför denna komme man i högvintern icke. Endast i hästtrampet i vägens mitt var vägen framkomlig. I allmänhet komme kavalleri fram endast i kolonn på en och att mötas eller komma förbi vore nästan omöjligt. Sedan hästarna märkt, att hästtrampet var den enda punkt på vägen, som bar, måste man ofta kämpa en strid på liv och död för att få dem på sidan därom och slutade det vanligen med, att den ene av de mötande parterna blev ikullvräkt och fick ligga stilla, tills vägen åter blev fri. På byvägarna kunde endast mindre patruller taga sig fram. Någon tröstlösare belägenhet gäves näppeligen för ett kavalleri.

Beträffande framkomligheten för kavalleri i Norrland under andra årstider än vintern förmenar arméfördelningschefen, att även då försvåras dess uppträdande på sidan om vägarna genom talrika kärr- och mossmarker samt genom de vidsträckta skogarna. Även då, yttrar chefen, får landet i stort sett karaktären av ett defiléland med därav följande svårigheter för användningen av större kavalleristyrkor.

Chefen för sjätte arméfördelningen (Warberg) fäster, i likhet med chefen för första arméfördelningen, uppmärksamheten på det menliga inflytande, som befolkningens ojämna fördelning i vårt långsträckta land och särskilt dess gleshet i landets norra hälft haft och fortfarande har på försvarskrafternas gruppering. Grundsatsen, att de värnpliktiga i regeln böra få sin utbildning i närheten av sina hemorter, förhindrade en fredsförläggning av härens truppbönder, som i någon mån skulle motverka, ehuru visserligen ej upphäva, nämnda olägenhet. Framför allt gjorde denna sig gällande beträffande det för Norrlands försvar med hänsyn till dess naturbeskaffenhet ojämförligt viktigaste vapenslaget, nämligen infanteriet, hälst detta under en stor del av vintern vore det enda truppslag, som, under förutsättning att det vore utbildat såsom skidtrupper, vore i stånd att utanför vägarna med lätthet röra sig även i annan terräng än på isarna. Men även på kavalleriets inträffande i tid på den norrbottniska krigsskådeplatsen för utförande av den i början av kriget så utomordentligt viktiga spaningstjänsten inverkade den ogynnsamma fredsförläggningen till skada. En förflyttning av kavalleri från Skåne till Norrland måste alltså anses tillgodose ett

*Chefen för
sjätte armé-
fördelnin-
gen.*

av det norrländska försvarets intressen, om också inte det viktigaste av dem, och borde förty genomföras, därest det kunde ske utan att vara till skada för huvudvapnets förmåga att vid krigsutbrott fylla sin uppgift. Kommittén hade antagit, att Norrland själft, ehuru rikets folkfattigaste landsdel, skulle utan skada för övriga truppslag kunna fylla det inom dess område ökade kavalleriets behov icke blott av värnpliktiga utan ock av fast anställd personal. Läte detta sig verkligen göra, så borde förslaget genomföras, även om arméfördelningschefen på grund av under sex år vunnen erfarenhet vid strids- och fältövningar icke kunde på kavalleriets verksamhet i Norrland ställa fullt så stora förväntningar som kommitterade syntes göra. Det vore visserligen riktigt, att vägnätet i Norrbotten vore statt i utveckling, men den terräng, som genomskures av vägarna, utgjordes såväl i Norrbotten som i Norrland i allmänhet till största delen av skogsmark, ofta nog myrländ sådan, vilket förhållande högst betydligt reducerade möjligheten för kavalleri icke blott att såsom sådant uppträda i strid utan därjämte att i och för spaning, särskilt under en stor del av vintern, till häst uppträda i terrängen utanför vägarna, synnerligast om det därvid kunde befara att hindras av infanteri. Kavalleriets förnämsta värde på en dylik krigsskådeplats låge i dess förmåga att utefter vägarna kunna snabbt förflytta sig långa sträckor, men så snart det inträdde inom det fientliga infanteriets verksamhetsområde, vare sig det sedan gällde spaning eller strid, måste det uppträda såsom infanteri, vintertiden på skidor, varvid dess fortkomstmedel, hästarna, utgjorde ett för fientligt infanteri, i synnerhet vintertiden, då detta måste förutsättas uppträda på skidor, mycket ömtåligt mål, krävande sitt särskilda skydd och följaktligen vid sådana tillfällen mera till hinders än till gagn. För att kavalleri i sådana trakter skulle kunna gent emot en företagsam fiende utan allt för stora förluster vara till nytta, måste det åtföljas, stödjäs och kompletteras av en truppstyrka, som vore i stånd dels att på de långa vägsträckorna följa det och dels att därefter, utan att bindas och splittras av hänsyn till hästarnas skydd, förmå insätta sin fulla kraft i vilken terräng som helst, d. v. s. till fots eller vintertiden på skidor, för vinnande av antingen spanings- eller stridsändamål.

Arméfördelningschefen erinrar i detta sammanhang om sitt i skrivelsen den 31 oktober 1904 framställda förslag om uppsättande av en spaningskår i Norrbotten.

Vidare fäster arméfördelningschefen uppmärksamheten på, att, då enligt kommitténs förslag det nya norrländska kavalleriet vid mobilisering i likhet med alla andra trupper måste avvakta ankomsten till mobiliseringsorten och utrustningen av de inkallade beväringssklasserna, innan det bleve operationsfärdigt, dess uppgift att »trygga övriga truppers mobilisering» svårligen torde kunna fyllas.

Sin uppfattning angående förläggandet av ett kavalleriregemente till *Norrbotten* sammanfattar arméfördelningschefen sålunda:

att förslaget med hänsyn till vårt försvar i norr syntes vara av stor vikt och väl värt att genomföra, om än detsamma icke berörde det enda eller ens det viktigaste av de norrländska försvarsintressen, som vore i trängande behov av att tillgodoses, och om än på kavalleriets verksamhet i Norrland icke kunde ställas fullt så stora förväntningar, som kommittén syntes göra,

att förslaget helst bort sättas i samband med upprättandet av en spaningskår, sådan arméfördelningschefen i skrivelsen den 31 oktober 1904 föreslagit, enär kavalleri utan stöd av en sådan kår saknade tillräcklig motståndskraft mot infanteri samt förmåga att utanför vägarna genomföra spanings- och stridsuppgifter, samt

att emellertid, även med frånseende av en dylik, kavalleriet kompletterande kår, förslaget vore värt att genomföra, dock endast under villkor att det kunde ske utan att det eftersträfvade krafttillskottet vunnes på bekostnad av övriga truppslags, i främsta rummet infanteriets, mobilisering och förmåga att i krig på tillfredsställande sätt fylla sina uppgifter.

Såsom längre fram vidare skall omnämnas, finner emellertid arméfördelningschefen sjätte arméfördelningens rekryteringskällor så svaga och otillräckliga, såväl i fråga om all fast anställd personal som framför allt i fråga om de värnpliktiga, att de för det dåvarande icke medgäve förslagets genomförande, därest icke på samma gång anordningar kunde träffas för utjämnande av det underskott i tillgången på värnpliktiga, vilket redan förefunnes och, om förslaget komme till genomförande, ytterligare skulle stegras.

Beträffande förläggandet av ett kavalleriregemente till *mellersta Norrland* finner arméfördelningschefen behovet av en sådan anordning vara i kommitterades förslag synnerligen knapphändigt motiverad. Behovet vore icke heller synnerligen trängande. Med hänsyn till rekryteringsförhållandena inom sjätte arméfördelningens om-

råde syntes förslaget i denna del icke kunna genomföras inom den av kommitterade antagna tidsrymden (1913—1916).

*Kavalleriinspektören,
mars 1905.*

Kavalleriinspektören (prins Carl) yttrar, att såväl genom vad som anförts i kommitténs utredning som genom vad i övrigt kommit till hans kunskap, inspektören bibragts den övertygelsen, att förläggandet av ett kavalleriförband till *Norrboten* vore för denna landsdels lyckliga försvar av den allra största vikt och betydelse. För sådant ändamål borde, på sätt kommittén föreslagit, fem skvadroner utbrytas ur den skånska kavallerifördelningen. Inspektören kunde däremot icke biträda kommitténs förslag om förläggning av ett kavalleriregemente till *mellersta Norrland*.

I likhet med kommittén upptager kavalleriinspektören till bedömande frågan, huruvida *Norrlands dragonregemente* kan anses tillräckligt för att lösa de kavalleristiska uppgifter, som framstålla sig vid krigstillfälle i *Norrboten*. Även *med* ett i *Norrboten* förlagt särskilt kavalleriförband, säger inspektören, vore det högst önskvärt att med hänsyn till behovet därstädes kunna transportera dit jämväl *Norrlands dragonregemente*. Det syntes dock icke med visshet kunna under alla förhållanden räknas med en dylik förflyttning. Avbrytningsförsök mot stambanan genom *Västerboten* torde nämligen redan under vår mobilisering höra till sannolikheterna och det kunde förty varda nödvändigt att för längre eller kortare tid till järnvägens skydd kvarhålla större eller mindre delar av sagda regemente, vilka således undandragas *Norrboten*. Visserligen borde och skulle järnvägen huvudsakligen tryggas av infanteri (landstorm), men förhållandena kunde varda sådana, att även kavalleri måste användas. För övrigt torde det vara uppenbart, att ett i *Umeå* befintligt förband icke kunde ersätta ett i *Norrboten* förlagt, vilket till sin natur bleve en gränstrupp och därför måste noga känna alla förhållanden därstädes.

Angående *storleken* av den kavalleristyrka, som borde förläggas till *Norrboten*, anför kavalleriinspektören, att behovet av kavalleri vid operationer i *Norrboten* vore så stort, att ett regemente om fyra fältskvadroner (vanligt regemente om fem skvadroner) torde under alla förhållanden därstädes ovillkorligen erfordras. En blivande krigsskådeplats i *Norrboten*, särdeles området mellan *Kalix* och *Torne älvar*, erbjöde nämligen ett för norrländska förhållanden ovanligt rikt vägnät, därtill fördelat över synnerligen stora

vidder, på grund varav kavalleribehovet, även med hänsyn endast till uppträdande på de mot gränsen ledande vägarna, bleve synnerligen stort. Därtill komme den omständigheten, att den å den sannolika krigsskådeplatsen rådande bristen på elektriska förbindelsemedel med visshet komme att kräva en betydande del av kavalleriet till sambandets upprätthållande såväl mellan på skilda vägar sig rörande kolonner som på varje mot gränsen ledande linje mellan olika avdelningar och bakåt mot operationsbasen (brevposteringslinjer). De för förbindelsernas upprätthållande avsedda kavalleriavdelningarna blevo undandragna tjänsten i fronten, vars viktigaste gren här, måhända mer än eljest, komme att utgöras av den strategiska spaningen. Det finge icke heller förbises, att, även sedan behöriga spaningsavdelningar och till förbindelsetjänsten avsedda delar blivit avskilda, kvarstode alltså behovet av samlade styrkor, tjänande dels att möta kraven på nya spaningsavdelningar och dels att genom insättande till strid på lämpliga punkter giva spaningen eftertryck och bryta väg för densamma. För dessa ett i Norrbotten opererande kavalleris uppgifter voro icke blott den av kommittén föreslagna styrkan av behovet påkallad, utan borde även dess snara förstärkande med andra kavalleriförband vid krigstillfälle ställas i utsikt.

Vidkommande behovet av kavalleri i *mellersta Norrland* framhåller kavalleriinspektören, att den av kommittén föreslagna förflyttningen dit av ett regemente om fem skvadroner syntes huvudsakligen vara grundad såväl på behovet av norra stambanans trygghet som även på önskvärdheten att hava kavalleri på de inåt landet ledande sannolika operationsriktningarna. Dock torde genomförandet av kommitténs förslag härutinnan icke komma att avsevärt gagna det avsedda ändamålet. Till skydd av en längre kust eller förbindelsesträcka vore kavalleri nämligen ingalunda lämpat, såframt det icke händelsevis befunde sig just på den hotade platsen. Den ifrågavarande kuststräckan vore dock så lång, att densammas skydd icke kunde ordnas genom förläggande av ett eller annat truppförband å vissa platser. Företag kunde utföras på ett långt större flertal platser än å vilka truppförband kunde förläggas, slaget drabbade på ett håll, under det att skyddstruppen befunde sig på ett annat. Därtill komme, att mellersta Norrlands vägnät, följande älvdalarna från kusten och inåt landet med brist på förbindelsevägar mellan älvdalarna, icke lämpade sig för kavalleris uppträdande i

angivet syfte. Vidare kunde rekryteringsförhållandena i Norrland icke antagas medgiva förläggandet av, förutom ett nytt kavalleriregemente till Norrbotten, ytterligare ett sådant till mellersta Norrland.

Slutligen understryker kavalleriinspektören, att han ej funnit anledning frångå sin *bestämda övertygelse*, att till skydd för Norrlands ofantliga kuststräckor eller dess förbindelser finge kavalleriet *icke*, till förfång för lösandet av andra detsamma tillkommande viktigare uppgifter, avses annat än i samband med till dylikt skydd avdelade styrkor av alla vapenslag, ägnade för större operationer.

*Kavalleri-
inspektören
mars 1907.*

I sitt yttrande av den 30 mars 1907 anför kavalleriinspektören (prins Carl), att några erfarenheter och rön icke under tiden, sedan hans förra yttrande avgavs, vunnits, vilka i någon mån rubbat hans i detsamma uttalade åsikter. Däremot hade iakttagelserna från vinterfältövningarna åren 1905 och 1906 för kavalleriofficerare i Norrland, såsom även framhållits i rapporten över 1906 års fältövning, ytterligare styrkt inspektören i hans uppfattning. Genom dessa fältövningar i förening med den erfarenhet, som hittills vunnits vid Norrlands dragonregemente, torde det, säger inspektören, vara ådaga-lagt, att ett i Norrbotten särskilt vintertiden opererande kavalleri, för att från början kunna vara fullt förtroget med de alldeles sär-egna förhållanden och uppgifter, vilka där komme att möta detsamma, redan i fredstid borde vara förlagt därstädes. Lika visst vore också, att vårt kavalleri, under denna förutsättning och om det rätt övades och rätt användes, kunde göra hären under ett fält-tåg i Norrland samma nytta som någonsin eljest.

*Chefen för
general-
staben
april 1905.*

Chefen för generalstaben (Rappe) säger sig finna det helt naturligt, att den fullständiga bristen vid vår landgräns mot Finland på för spaningstjänst särskilt örad trupp framkallat tanken på en omgruppering till *Norrbottens* förmån av vårt i förhållande till landets utsträckning opropotionerligt sammanhopade kavalleri. Utan ett i de nordliga gränsbygderna fullt hemmastatt och för sin blivande verksamhet särskilt utbildat organ för den strategiska spaningstjänsten vore det att befara, att krigsledningen komme att vid början av ett fälttåg ställas inför mycket vanskliga uppgifter. Den stora front, varöver den strategiska spaningstjänsten vid gränsen måste utbredas, samt nödvändigheten att, i saknad av tillräckligt antal telefon- och

telegrafledning, taga avsevärda truppdelar i anspråk för förbindelsetjänstens ordnande gjorde det ock till en bjudande plikt att icke för knappt tillmätta det truppförband, som finge sig gränspaningen anförtrodd. Under en stor del av året torde kavalleri kunna motsvara de krav, som spaningstjänsten uppställde. I fråga åter om kavalleriets brukbarhet och taktiska användning under den snörrikaste perioden av den norrbottniska vintern väntade dock så många problem på sin lösning, att generalstabschefen för det dåvarande icke vågade tillråda en definitiv förflyttning av hela kavalleritruppförband till de nordligaste gränstrakterna. Ett slutgiltigt svar på dessa för hela landets värnande så viktiga frågor kunde ej vinnas, med mindre kavalleri under längre tid gäves tillfälle att bedriva fältmässiga övningar inom området öster om Lule älv. För detta ändamål stode icke annat medel till buds än *kommenderande på viss tid av kavalleri från sydligare delar av landet*.

Även förutsatt, fortsätter generalstabschefen, att under någon tid fortgående iakttagelser i taktiskt hänseende skulle utfalla till förmån för en permanent förläggning av kavalleri till Norrbotten, kvarstode dock, till följd av befolkningens ur försvarssynpunkt ofördelaktiga fördelning inom landet, svårigheter i organisativt hänseende, vilka endast genom anlitande av andra truppförbands rekryteringsresurser kunde övervinnas. Vore man emellertid av den uppfattningen, att ett till nordligaste Sverige förlagt kavalleris verksamhet i fält vore av största vikt för en rätt användning av hela rikets försvarskrafter, borde de antydda svårigheterna icke tillmätas avgörande betydelse. Sverige torde nämligen, lika litet som andra land med folkfattiga provinser vid i strategiskt hänseende viktiga landgränser, kunna undgå extra ordinära åtgärder, om över huvud taget gränstrupper skulle kunna skapas.

Generalstabschefen sammanfattar sin åsikt i förevarande fråga sålunda: *Förflyttning av ett kavalleriregemente till Norrbotten kunde varken ur organisations- eller mobiliseringssynpunkt sägas vara förenad med ööverbanneliga svårigheter, men torde det oaktat icke böra sättas i verket utan att vissa spörsmål rörande detta truppslags användning och uppträdande i nordligaste delen av riket dessförinnan vunnit sin lösning.*

Beträffande frågan om förläggning av kavalleri till *mellersta Norrland* yttrar generalstabschefen, att det visserligen ej kan förnekas, att en förflyttning av ännu en utav de i Skåne förlagda kavalleribataljonerna skulle kunna främja kavalleriets användning i

fält. Det vore nämligen genom kavalleriets nuvarande koncentrerings i sydligaste delen av riket förenat med stora svårigheter att i tid bringa detta truppslag i verksamhet, där det bäst behövdes. En fredsfröläggning inom mellersta Norrland vore dock allt för litet avpassad för det fall, att större kavalleristyrkor behövde koncentreras inom de känsliga landsdelarna söder om Dalälven, och skulle alltför hårt drabba det ur rekryteringssynpunkt svagaste arméfördelningsområdet. *Permanent fröläggning av ett kavalleriregemente till mellersta Norrland kunde alltså icke anses vore sig i strategiskt hänseende tillräckligt motiverad eller ur mobiliseringssynpunkt tillräddig.*

*Chefen för
general-
staben
april 1907.*

Uti det av chefen för generalstaben (Bildt) i april 1907 avgivna yttrandet framhålls, att olägenheten av, att en spaningstrupp saknades i Norrbotten, framträtt mindre skarpt, så länge förhållandena gjorde ett anfall över den norra landsgränsen mindre sannolikt, men, i samma mån som möjligheten därav ökats, med stegrad skärpa gjort sig gällande. Särskilt hade det läge, som för oss uppstått såsom en följd av de närmast liggande årens omkastning av de maritima styrkeförhållandena i Östersjön, ställt väsentligt ökade krav på sammansättningen och krigsberedskapen av de trupper, som vore avsedda att i första hand upptaga försvaret vid vår norra landgräns. Avsaknaden av kavalleritrupp, i fredstid förlagd till Norrbotten, vore under det sålunda inträdda läget så betänklig, att åtgärder för avhjälpande av denna brist borde så snart ske kunde vidtagas.

Generalstabschefen upptager jämväl till bedömande, huruvida de skäl, som i april 1905 från generalstaben anfördes mot omedelbar fröläggning till Norrbotten av en kavalleribataljon, fortfarande ägde giltighet. Vad då först beträffade kavalleriets brukbarhet och taktiska användning under den snörrikaste perioden av den norrländska vintern, torde denna fråga, yttrar chefen, numera vara så utredd, att den ej längre kunde åberopas såsom skäl mot en omgruppering av kavalleriet, vilken betingades av hänsynen till en ändamålsenlig plan av rikets försvar i dess helhet. Och vad anginge den personliga utrustningen, hade, alltsedan Norrlands dragonregemente förlades till Umeå, omfattande försök pågått vid regementets vinterskolor, vilka resulterat i bestämmelser för såväl vanlig som förstärkt vinterutrustning. Jämväl frågan om ett kavalleriregementes fordonsutrustning för vinterfälttåg hade vunnit sin fullständiga lösning. Framkomligheten för olika truppslags trängfordon vintertiden

kunde efter på senaste tid ytterligare utförda körförsök vid artilleri- och ingenjörstrupperna beräknas varda ytterligare ökad. Ur utrustningsfrågans synpunkt, såsom denna fråga utvecklats efter år 1905, finnes alltså intet hinder för förläggning till Norrbotten av ett kavalleritruppförband.

Generalstabschefen utvecklar vidare, hurusom ej heller från rekryteringssynpunkt hinder kan anses möta mot uppsättande av en kavalleribataljon i Norrbotten. Härför skall vidare redogöras längre fram.

Frågan om *förflyttning norrut av ytterligare en kavalleribataljon från Skåne* hade, framhåller generalstabschefen, ytterligare vunnit i betydelse genom det ändrade försvarspolitiska läge, som uppstått för vårt land efter unionens upplösning. Den under de senare åren jämförelsevis rikliga tillgången på värnpliktiga inom inskrivningsområdena i mellersta Norrland syntes möjliggöra en dylik förflyttning.

Av det anförda torde framgå att behovet av att till Norrbotten få förlagd någon kavalleristyrka är trängande. Emellertid läser dennas rekrytering för närvarande icke utan olägenhet kunna ske ur vare sig Norrbottens regementes eller Västerbottens regementes inskrivningsområden.

Vid övervägande av de olika möjligheter till frågans lösning, som framställts eller kunna tänkas, torde vidare följande sakförhållanden böra beaktas:

1) Skånska husarregementet har för närvarande en i hög grad splittrad förläggning, nämligen 5 skvadroner i Hälsingborg, 3 i Landskrona och 2 i Uppsala.

2) De sistnämnda äro förlagda i den del av Upplands artilleriregementes kasern, som kommer att tagas i anspråk av den haubitsdivision, som vid sagda regemente redan borde vara uppsatt.

3) Skånska husarregementets splittrade förläggning erbjuder vissa betänkligheter ur såväl mobiliserings- som utbildningssynpunkt.

4) Stallutrymme vid Skånska dragonregementet finnes för allenast 1,000 hästar.

5) Praktiska försök ha ådagalagt lämpligheten av att för Norrbottens försvar disponera kavalleri i ständigt förläggning därstädes.

6) Skvadronens nuvarande styrka anses vara svagare än som är lämpligt.

Den minsta kavalleristyrka som bör förläggas till Norrbotten, synes vara två skvadroner. Men därmed bör man ock tillsvidare låta sig nöja. Det lämpligaste lärer då bliva, att de två till Uppsala förlagda skvadronerna avskiljas från Skånska husarregementet och förflyttas till Boden.

Från militärt håll har med styrka betonats de olägenheter, som äro förbundna med att våra skvadroner äro svaga i numerärt hänseende. En utväg till avhjälpande av denna svaghet antyddes i det första kammarens tillfälliga utskotts utlåtande, som år 1904 avgavs över då ifrågasatt förslag om förflyttning till Norrland av fem skvadroner kavalleri från kavallerifördelningen. Förslaget avstyrktes och anfördes därvid att en minskning av kavallerifördelningens styrka syntes endast kunna försvaras, om *samtidigt det svaga fördelningskavalleriet ökades*. Vid sådant förhållande synes det vara en lämplig åtgärd att de 3 till Landskrona förlagda skvadronerna upplöstes och fördelades på de 6 fördelningskavalleriregementena, som följaktligen härigenom skulle komma att ökas med 60 hästar vid varje. Utgångspunkten är då att varje skvadron vid Skånska husarregementet äger den storlek som i 1901 års härordning förutsattes. Härigenom skulle fördelningskavalleriregementena komma att räkna 660 hästar i stället för nu 600 och fredsstyrkan bliva 132 hästar i skvadronen i stället för nu 120. Härtill bör läggas den ökning, som blir en följd av att officerarne föreslås att bliva beridna på kronans hästar i stället för å egna.

Skånska husarregementet skulle sålunda komma att bestå av fem skvadroner. Skäl synas tala för att även detta femskvadronsregemente uppbibringas till samma styrka som övriga femskvadronsregementen.

Ett bifall till de föreslagna förändringarna innebär givetvis att den självständiga kavallerifördelningen försvinner. Det självständiga kavalleriet kommer att utgöra en brigad, som dock kan i vissa fall förstärkas med 1 bataljon. Det bör bemärkas, att det särskilda utskottet år 1901 i anledning av enskild motionärs framställning förordade, att det självständiga kavalleriet organiserades på två bataljoner (= en brigad), och att andra kammaren biföll utskottets

hemställan i denna del. Första kammaren däremot biföll Kungl. Maj:ts förslag, vilket sedermera i sammanjämkning även bifölls av andra kammaren.

För att kunna tillgodose Norrbottens behov av kavalleri, ett behov som av alla erkänts vara trängande, och samtidigt kunna stärka fördelningskavalleriet lär det dock näppeligen kunna ifrågasättas en nyuppsättning av kavalleri utöver 1901 års beslut. En sådan nyuppsättning skulle, såsom den så kallade kavallerikommittén anför i sitt den 31 januari 1905 avgivna betänkande, leda till väsentligt ökade kostnader för statsverket, men en ökning av kavalleriet i dess helhet torde näppeligen vara att räkna till de försvarsangelägenheter, som i första rummet borde tillgodoses. Den ståndpunkten synes fortfarande vara riktig.

Skånska dragonregementet äger, såsom redan anmärkts, stallutrymme för allenast 1,000 hästar. Då vi icke anse oss böra ifrågasätta att för detta regemente öka hästantalet för manskapet utöver 1,000 — vid mobilisering lär det nog låta sig göra att i den landsända, vari detta regemente har sin förläggning, kunna utskrive ett större antal hästar lämpade till ridning — så synes oss däremot alla skäl tala för att regementet redan i fred organiseras på åtta skvadroner. Härigenom erhålles närmare överensstämmelse mellan freds- och krigsorganisation. Därjämte åstadkommas vissa besparingar.

Beträffande de två skvadroner kavalleri, som skulle förläggas till Norrbotten, så vill det synas, att de lämpligast böra placeras i Boden. Huruvida de organisativt böra utgöra en självständig kår eller utgöra ett detachment ur Norrlands dragonregemente är väsentligen beroende på spörsmål av natur att icke lämpligen i detta sammanhang böra behandlas. Vi föreslå emellertid en särskild kår. Vad som däremot här bör något utvecklas är den organisation, som skvadronerna böra äga, vare sig de komma att utgöra ett ur Norrlands dragonregemente detacherat truppförband eller ej.

Ett kavalleri med de uppgifter, som skulle tillkomma detta, synes böra befrias från utbildning av värnpliktiga. I anledning härav synes den stamanställda styrkan vid skvadronen lämpligast böra bestämmas till 100. Antalet hästar synes böra vara 125 pr skvadron förutom officershästar. Chefen bör vara major. Truppförbandet skulle då få följande sammansättning:

- 1 major (chef)
- 1 ryttmästare av första klass, skvadronschef
- 1 ryttmästare av andra klass, skvadronschef
- 3 löjtnanter av första klass } 1 adjutant och 4 troppchefer
- 2 löjtnanter av andra klass }
- 3 fanjunkare, (2 skvadronsadjutanter och 1 väbel jämväl furage-
uppbördsman)
- 3 sergeanter av första klass } 2 troppchefer, 1 köksförestån-
- 2 sergeanter av andra klass } dare, 1 signal- och vapenunder-
- 3 furirer av första klass } officer samt 1 stallunderofficer
- 6 furirer av andra klass
- 12 korpraler
- 200 volontärer
- 1 sjukvårdsfurir av andra klass
- 1 sjukvårdskorpral
- 1 sjukvårdsryttare
- 1 hovslagarefurir av andra klass
- 1 hovslagarekorpral
- 1 hovslagareryttare
- 1 gevärshantverkarekorpral.

De principer, efter vilka befälsstyrkan vid kavalleriet i övrigt bör bestämmas, synas böra vara desamma som vid övriga truppslag, eller att det å aktiv statanställda befälet bör begränsas till vad som ur fredsutbildningssynpunkt med nödig hänsyn tagen till mobiliseringsbehovet är oundgängligen påkallat. I och med reservstatsorganisationens genomförande och för att kunna bibehålla reservstatsbefälet vid erforderlig militär duglighet lärer det vara ett statsintresse, att detta senare under den tid det skall tjänstgöra verkligen också får tjänstgöra. Då vid kavalleriet någon större utsvällning av regementena under repetitionsövningarna ej äger rum, synes en del av tjänstgöringen böra kunna förläggas till rekrytskolan, åtminstone till den omfattning att härigenom erhöles säkerhetsreserv för kommanderingar utom regementet.

På grund av från militärt håll vunnen upplysning har vicekorpralsgraden vid detta truppslag ansetts böra indragas. I stället föreslås ett ökat antal volontärbeställningar.

3. *Artilleriet.*

Fälthärens behov av artilleri kan sägas vara ganska väl tillgodosett. Detta dock endast under den förutsättningen att sjätte arméfördelningens artilleris splittrade förläggning upphäves. Norrlands artilleriregementes haubitsdivision och en av dess kanondivisioner skola nämligen enligt 1901 års härordning förläggas i Boden »för stärkande av de rörliga försvarskrafterna i Norrbotten». Denna splittring av regementet kan ur utbildningssynpunkt ingalunda vara lämplig och ur mobiliseringssynpunkt kan den betecknas såsom i viss mån äventyrlig. Krigsläget kan nämligen varda sådant, att detachementet icke kan frigöras från fästningen. I sådant fall får sjätte arméfördelningen gå i fält med en ytterligt reducerad artilleristyrka. Åtgärder synas oss därför böra vidtagas i organisatoriskt hänseende så att sjätte arméfördelningen tillförsäkras samma artilleristyrka som tillkommer övriga arméfördelningar. På samma gång bör även sörjas för att Bodens fästnings behov av rörligt artilleri tillgodoses. Denna organisationsfråga synes lämpligast kunna vinna sin lösning därigenom, att för ändamålet tages i anspråk den för kavallerifördelningen avsedda, Vendes artilleriregemente nu tillhörande ridande divisionen. Denna divisions materiel är försliten och omodern med hänsyn till sitt avsedda ändamål. I den mån artilleri behöver tilldelas det självständiga kavalleriet, lär det behöva, enligt de upplysningar, som vunnits inom försvarsberedningarna, kunna tillgodoses utan att en för ändamålet särskild fredsorganisation finnes. Våra åkande kanonbatterier med sin moderna materiel samt ganska stora rörlighet och framkomlighet i olika slags terräng anses kunna fylla de uppgifter, som i vårt land tänkas tillkomma ett kavalleriartilleri.

Fråga uppstår då för vad ändamål den sålunda frigjorda divisionen bör användas. Att helt stryka ut denna artilleristyrka synes icke vara tillrådligt. Då emellertid sjätte arméfördelningen har behov av ett fulltaligt artilleriregemente och det tidiga gränsförsvaret även kräver tillgång på en rörlig artilleristyrka, så synes den ridande divisionen bäst kunna användas för att avhjälpa de organisatoriska brister som för närvarande förefinnes beträffande såväl Norrlands artilleriregemente som Bodens artilleristiska utrustning. I så fall bör Norrlands artilleriregementes i Boden förlagda kanondivision definitivt avskiljas från regementet och införlivas med det övriga till Boden

förlagda artilleriet. Såsom här nedan kommer att närmare utvecklas synes allt det i Boden förlagda artilleriet böra förenas till ett truppförband under benämning *Bodens artilleriregemente* varom mera här nedan. För den kanondivision, som Norrlands artilleriregemente härigenom förlorar, synes det böra erhålla ersättning lämpligast därigenom, att den ridande divisionen överflyttas till Norrlands artilleriregemente såsom dess tredje division, med förläggning i Östersund. Därvid synes den böra ombeväpnas med ny, modern artillerimateriel och synas kraftiga skäl tala för att denna bör bliva skogs- eller bergsartillerimateriel. Det må vara sant, att vid uppträdande i öppen och framkomlig terräng har skogs- eller bergskanonen på grund av sin mindre eldkraft ej samma stridsvärde som fältkanonen, men den har desto större möjlighet att kunna framföras i lämpliga och verkningsfulla stridsställningar i Norrlands skogiga och bergiga terräng, och det är ju för sådan terräng den är avsedd.

Positionsartilleriregementet är i fredstid organiserat på två haubitsdivisioner samt en kanondivision och ett kulsprutebatteri.

Att kulsprutorna böra avskiljas från regementet, därom äro alla eniga.

Enär regementets huvudsakliga uppgift numera är att förse fälthären med groft haubitsartilleri, har framställts förslag om haubitsorganisationens överflyttning till vissa fältartilleriregementen på så sätt, att vid ett vart av Svea, Vendes och Norrlands artilleriregementen skulle uppsättas en tung haubitsdivision à två batterier. Den tunga kanonmaterielen, som i varje fall icke anses lämpa sig för samfällt uppträdande med haubitserna, skulle då överflyttas till Karlsborg och tilldelas det artilleri, som där är förlagt.

Skäl hava visserligen anförts mot att på detta sätt upplösa Positionsartilleriregementet, men vi kunna ej finna dessa skäl uppväga de fördelar som äro förenade med att tilldela fältartilleriet även tunga haubitser. De regementen, som avses att erhålla en tung haubitsdivision, hava tilldelats ytterligare en regementsofficer av överstelöjtnants grad och lärer denne nog vara kompetent att närmast under regementschefen svara för att utbildningens krav väl tillgodoses. Den isolerade ställning, som detta artilleri för närvarande intager, föranleder att kännedomen om vapnets egenskaper och användning äventyras och många tillfällen till samövning med andra truppslag förefinnes icke.

Fästningsartilleriet utgöres av Boden—Karlsborgs artilleriregemente om 10 kompanier, varav sex äro förlagda i Boden och fyra

till Karlsborg. De förra utgöra fästningsartilleri i egentlig mening under det de senare hava till huvudsaklig uppgift att uppsätta det tunga kanonartilleri, som avses att användas som arméartilleri.

En förstärkning av fästningsartilleriet i Boden synes ofrånkomlig. Den kan lämpligen åstadkommas genom att ditflytta två kompanier från Karlsborg. Då i Boden redan finnas 6 kompanier skulle det sålunda bliva inalles 8 kompanier av Boden—Karlsborgs artilleriregemente som skulle förläggas i Boden. Dessa synas böra tillsammans med de tre förut omnämnda kanonbatterierna ur Norrlands artilleriregemente bilda ett nytt regemente under benämning *Bodens artilleriregemente*. Det skulle i fred organiseras på fyra divisioner om 2 batterier och 1 division — den lätta fältkanondivisionen — om 3 batterier. Tre av de fyra divisionerna avses för fästena och den fjärde, den tunga haubitsdivisionen, för den rörliga bestyckningen. Härigenom ernås fördelen av att freds- och krigsorganisation kommer i närmare överensstämmelse än vad som nu är fallet.

Det artilleri, som kommer att vara förlagt i Karlsborg, bör organiseras i en division om tre batterier och synes lämpligast böra utgöra ett detachement från Göta artilleriregemente med en överstelöjtnant som befälhavare för detachementet.

Beträffande artilleriets fast anställda personal så förorda vi det antal som innefattas i tredje försvarsberedningens förslag. En annan avvägning mellan antalet i fanjunkare- och sergeantsgraden synes oss emellertid hava skäl för sig.

Vad särskilt angår underbefälet av manskapet, så må anföras några betydande siffror rörande ställningen inom manskapsklassen i februari 1913.

Antal volontärer.

	Enligt stat	Befintliga
Förste konstaplar	331	269
Andre konstaplar	331	276
Vicekonstaplar	331	13
Meniga	895	1,155
	<hr/> Summa 1,888	<hr/> 1,713

Således ett överskott inom manskapsgraden av 260 mot en vakanssiffra i vicekonstapelsgraden av 318.

Dessa siffror synas tydligt visa, att den minskning, som ifrågasatts, väsentligen inom vicekonstapelsgraden, har stöd av erfarenheten.

Tredje försvarsberedningens förslag rörande artilleriets förråd, verkstäder, fabriker m. m. tillstyrkes med en viss modifiering beträffande arvodesbeloppen för styresmännen. Beträffande tygstationen i Stockholm må erinras, att tredje försvarsberedningen förutsett, att artilleriets verkstäder i Stockholm skulle erhålla sådan utrustning, att där kunde utföras de försök med och undersökningar av materiel, som arméförvaltningens artilleridepartement kunde finna vara av nöden. Att härför giva tygverkstäderna en självständig förvaltning synes dock vara obehöfligt.

5—6. *Fortifikationen och ingenjörtrupperna.*

Det förslag till omorganisation av ingenjörvapnet, som utarbetades inom tredje försvarsberedningen, omfattade både fortifikationsstaben och ingenjörtrupperna.

Fortifikationsstaben synes Kungl. Maj:t vilja låta förbliva i det väsentliga oförändrad, men föreslår uppsättandet av en ny ingenjörkår: Norrlands ingenjörkår samt förstärkning av vapnets personal och materiel.

Beträffande fortifikationsstaben synes en omorganisation av denna med hänsyn till stabstjänsten vara oundgängligen av nöden. Denna bör jämväl med anledning av de allt större fordringar på teknisk specialisering, som tillkomsten av de nya ingenjörtruppformationerna medför, sträcka sig ned till fortifikationsofficerarnas högskolentbildning, så att utbildningen sker utefter mer än en linje och ej, såsom nu är fallet, göres lika för alla. Vid fortifikationsstaben bör aspiranttjänst föreskrivas för inträde i densamma.

I fråga om fortifikationsstabens huvudstation (fortifikationens överstyrelse och arméförvaltningens fortifikationsdepartement) anse vi, att den lämpligen bör få följande sammansättning:

1. chefens för fortifikationen expedition;
2. avdelningen för truppärenden med tillhörande underavdelningar;

3. avdelningen för befästningsärenden med tillhörande underavdelningar;
4. avdelningen för kasernnämnden med tillhörande underavdelningar.

Den nuvarande militärbyrån skulle således försvinna och avdelningscheferna vara byråchefer och föredragande i fortifikationsdepartementet. Därjämte skulle den tekniska revisionen av medelsförvaltningen i de fall denna redovisning hänför sig till beslut, som fattats på föredragning av någon av omförmälda avdelningschefer, äga rum inom vederbörande avdelning.

Kungl. Maj:ts förslag däremot bibehåller den tidsödande mellaninstansen beträffande föredragning, varjämte olägenheterna med den nuvarande otillfredsställande tekniska revisionen ej avhjälpas.

Vidare föreslår Kungl. Maj:t fem »departementsskrivare». Enligt tredje försvarsberedningens förslag skulle deras åliggande i fred fullgöras av underofficerare, icke vapenföra skrivbiträden och furirer. En anordning som jämte det att den bättre tillgodoser tjänstens krav även synes ställa sig ekonomiskt fördelaktigare. Om en person nämligen skulle visa sig vara mindre lämplig för tjänsten vid huvudstationen, kan han kommenderas till trupptjänst och tvärtom. Med departementsskrivare avsäger man sig den möjligheten. Om militärbyrån bortfaller, torde i varje fall ej behövas mera än fyra departementsskrivare.

Kungl. Maj:ts förslag innebär vidare bibehållande av fälttelegrafkåren såsom självständigt truppförband. Motivet härför angives vara att dess uppdelning på de av tredje försvarsberedningen ifrågasatta tre ingenjörkårerna skulle vid mobilisering föranleda ett överskott av minst 1,500 man inom vapnet. Detta torde emellertid bero på en missuppfattning i viss mån rörande innebörden av tredje försvarsberedningens förslag. Av militära skäl kan icke här redogöras för hur saken förhåller sig. Då tredje försvarsberedningens förslag visserligen är av hemlig natur men väl lärer bliva ställt till vederbörande utskotts förfogande, hänvisas här till detsamma. Men även förutsatt att ett överskott av värnpliktiga skulle uppstå vid mobilisering, så lärer detta överskott, lika väl som beträffande kavalleriet, finna användning utanför sitt eget truppslag. Bland annat på denna grund föreslog beredningen en ombeväpning av ingenjörtrupperna. Den avgörande punkten blir väl ändå lämplig-

heten, militärt sett, att bibehålla centralisationssystemet beträffande fälttelegraftrupperna.

Kungl. Maj:t har givit ett svar på det spørsmålet, då Kungl. Maj:t föreslår, att ett detachement ur fälttelegrafkåren skall förläggas till Boden. Men varför ej då organiskt införliva förbindelseväsendets trupper med den ingenjörtrupp, som finnes och skall finnas i Boden? Samma skäl som föreligga för att fördela ingenjörtrupperna till olika landsdelar, tala även för en utskiftning av telegraftrupperna. För flygavdelningarna är det för övrigt av den allra största vikt, att de äro vana vid och väl känna den terräng där de kunna tänkas komma till användning. Det är en väsentlig skillnad på slätterna i mellersta och södra Sverige samt Norrlands skogiga och av myrar fyllda terräng. Vi anse sålunda, att särdeles starka militära skäl tala för att fälttelegrafkåren upphör att vara en särskild kår och att den uppdelas å samtliga övriga ingenjörkårer.

Vi anse vidare, att skäl för att redan nu organisera en särskild kustingenjörkår föreligga. Sker det ej, så kommer frågan åter. Emellertid bör medgivas att kustfästningsingenjörkompanierna för närvarande kunna utan större olägenhet anslutas till Svea, Göta och Norrlands ingenjörkårer. I fred skulle då Svea ingenjörkår uppdelas på en stab och två bataljoner samt en tygavdelning. Den ena bataljonen, fältingenjörbataljonen, skulle omfatta, förutom bataljonsstab, fyra fältingenjörkompanier, ett kustfästningsingenjörkompani samt ett brokolonn- och parkkompani. Den andra, förbindelsebataljonen skulle omfatta, förutom bataljonsstab, ett fälttelegrafkompani, ett fältbelysningskompani samt ett luftseglar- och parkkompani.

Göta ingenjörkår skulle i fred likaledes uppdelas på en stab och två bataljoner samt en tygavdelning. Den ena bataljonen, fältingenjörbataljonen, skulle, förutom bataljonsstab, omfatta två fältingenjörkompanier, ett fästningsingenjörkompani, två positionsingenjörkompanier samt ett brokolonn- och parkkompani. Den andra, förbindelseingenjörbataljonen, skulle omfatta, förutom bataljonsstab, ett fälttelegrafkompani, ett fältbelysningskompani samt ett luftseglar- och parkkompani.

Norrlands ingenjörkår skulle uppdelas på samma sätt som Svea ingenjörkår, dock med uteslutande tillsviðare av kustfästningsingenjörkompaniet.

Bodens ingenjörkår bör i fred uppdelas på en stab, fyra fästningsingenjörkompanier, ett belysnings- och telegrafkompani, ett luftseglar- och parkkompani samt en tyg- och minavdelning.

7. *Trängen.*

Förslaget om att uppdelade årskontingenten värnpliktiga i egentlig trängtjänst anse vi hava goda skäl för sig. Det möjliggör en organisation för fredstjänsten med allenast *ett* trängkompani vid varje truppförband och i följd härav en minskning av trängens fast anställda personal. Befälet erhåller någorlunda jämn sysselsättning året om. Trängens behov av hästar för fredsutbildningen kan ordnas rationellt och med mindre kostnad för statsverket.

Möjligt torde vara att i trängechefens expedition kan erfordras en underofficer såsom biträde och likaså en underofficer vid den gemensamma officerselevskolan.

Tredje försvarsberedningens förslag till organisation och fast anställd personal synes oss emellertid böra förordas. Dock torde för åstadkommande av jämnare befodringsförhållanden en annan avvägning böra ske beträffande antalet beställningar inom sergeantsgradens båda klasser än vad tredje försvarsberedningen ifrågasatt.

8. *Intendenturkåren och förplägnadstrupperna.*

Intendenturkårens uppgift är att förse armén med utbildad personal för förvaltningstjänstens behöriga skötande i fred och krig.

Kåren erhöll enligt 1901 års riksdags beslut följande sammanställning

- 1 generalintendent (generalmajor),
- 1 överfältintendent (överste),
- 6 fältintendenter av 1:a graden (överstelöjtnanter),
- 6 fältintendenter av 2:a graden (majorer),
- 68 intendenter (kaptener),
- 24 underintendenter (löjtnanter),
- 77 förvaltare (fanjunkare), samt
- 17 vaktmästare (distinktionskorpraler).

Av denna personal avsågos för tjänst i kungl. arméförvaltningen 7 beställningar och för tjänst i »Intendenturkårens huvudstation» 12 beställningar av officers tjänsteställning samt 1 vaktmästare. Varje arméfördelningsstab skulle förse med en fördelningsintendent jämte adjutant, varje truppförband m. m. med en regementsintendent (redo-

görare) och varje truppförråd med en förrådsförvaltare. För vart och ett av de tre centrala intendenturförråden i Stockholm, Karlsborg och Boden avsågos 1 fältintendent, 1 intendent och 1 underintendent samt 4 förvaltare och 3 vaktmästare. Förrådet vid Tingsstäde försågs med 1 förvaltare och 1 vaktmästare. Slutligen avsågos för de värnpliktigas utbildning vid intendenturskolor sammanlagt 3 intendent, 3 underintendenter, 6 förvaltare och 6 vaktmästare.

På grund av företagna förändringar i arméns organisation samt särskilt den av 1907 års riksdag beslutade omorganisationen av kungl. arméförvaltningen och de i samband härmed genomförda förvaltningsreformerna ha under de senare åren en del utökningar och förskjutningar av ovannämnda personal ägt rum. Sålunda hava genom 1909 och 1913 års riksdagsbeslut 2 nya beställningar av majors tjänsteställning tillkommit för befattningar såsom stabsintendent å Gottland och fästningsintendent i Boden, varjämte 1 ny beställning av kaptens och 3 av fanjunkares tjänsteställning tillkommit dels för kungl. fälttelegrafkåren, vilken enligt 1901 års riksdagsbeslut icke hade självständig förvaltning, dels för kungl. arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse och för kungl. skånska husarregementets avdelning i Landskrona. Vidare hava 8 regementsintendents- och redogörarebefattningar till följd av nyss nämnda förvaltningsreform uppflyttats från löjtnants till kaptens tjänsteställning, och skall enligt av riksdagen godkänd plan en liknande uppflyttning ske av ytterligare 3 dylika befattningar.

Den vid 1901 års riksdag beslutade minskningen av de förutvarande 36 vaktmästarna till endast 17 har hittills icke fortskridit längre, än att för närvarande antalet utgör 22.

I 1901 års härordningsförslag gjordes gällande, att anstånd med organisationen av fristående *förvaltningstrupper* icke vore förenad med några mera avsevärda olägenheter, när det låte sig göra att inom bestående organisationsformer utbilda personal för den viktiga förplägnadstjänsten i fält.

Den enligt ovanstående för de värnpliktigas utbildning avsedda personalen — 6 intendent och underintendent, 6 förvaltare och 6 vaktmästare — fick följaktligen till uppgift att med biträde av aspiranter vid intendenturkåren samt från arméns truppförband sär-

skilt kommenderat underbefäl ombesörja utbildningen av de till förvaltningstjänst uttagna värnpliktiga vid *tillfälligt* sammandragna intendenturskolor. Sedan man sålunda under några år samlat erfarenheter rörande denna organisation, blev uttagningen av nämnda värnpliktiga (avsedda till bageri-, slakteri- och magasin tjänst) år 1905 definitivt reglerad, i samband varmed ovanberörda skolor ordnades såsom fristående förvaltningstrupper. När sedermera intendenturkasernen i Boden blivit färdig samt befintliga byggnader ordnats till dylika kaserner i Stockholm och Karlsborg ävensom erforderlig utrustning för förvaltningstrupperna därstädes upplagts, hava dessa trupper år 1912 fått följande organisation.

»Fasta intendenturskolor» äro upprättade vid de centrala intendenturförråden (förplägnadsanstalterna) i Stockholm, Karlsborg och Boden. Å förstnämnda plats utbildas de värnpliktiga, som äro avsedda för II och IV arméfördelningarnas intendenturtrupper och formationer i krig, i Karlsborg de, som äro avsedda för I och III arméfördelningarnas motsvarande formationer. I Boden har, på grund av dess avskilda vägar och ringa kasernutrymme, skolan endast avsetts för fästningens och översta Norrlands behov av intendenturtrupper. För V och VI arméfördelningarnas värnpliktiga har — i brist på lokaler och erforderliga anstalter, varuti utbildningen kunde göras fruktbringande även med hänsyn till arméns underhåll i fred — någon fast intendenturskola ännu icke kunnat anordnas, utan hava ifrågavarande värnpliktiga i stället sammandragits till en »tillfällig intendenturskola» vid kungl. Västernorrlands regemente å Sollefteå läger.

Genom inkallande av icke vapenföra värnpliktiga i tvänne omgångar äro de fasta intendenturskolorna bestående året om och ombesörja brödtillverkning, magasins- och förrådstjänst m. m. för arméns behov i fred. Under sommarhalvåret förstärkas skolorna med de vapenföra värnpliktiga, och är då sammansättningen av skolorna i Stockholm och Karlsborg ävensom av den tillfälliga skolan å Sollefteå läger följande:

- 1 kompanichef (intendent),
- 2 subalternofficerare (underintendenter eller intendentsaspiranter),
- 3 underofficerare (förvaltare, förvaltaraspiranter eller särskilt kommenderade underofficerare),

- 6 underbefäl av manskapet (vaktmästare eller särskilt kommanderade korpraler),
113 värnpliktiga.

Intendenturskolan i Boden utgöres av följande personal, nämligen:

- 1 chef (intendent),
1 underofficer (särskilt beordrad),
3 underbefäl av manskapet (vaktmästare eller särskilt kommanderade korpraler) samt
52 värnpliktiga.

Såsom biträdande lärare vid denna skola har även tjänstgjort en förrådsförvaltare vid arméns intendenturförråd i Boden.

För att giva intendentur- eller förplägnadsskolorna erforderlig stadga synes huvudsakligen krävas *dels* lösandet av deras underbefälsfråga, *dels* fullföljandet vid 5:te och 6:te arméfördelningarna av den organisation, som redan föreligger inom övriga arméfördelningar, *dels* slutligen förändrad benämning å de kategorier värnpliktige, som för närvarande inskrivas till »trängen i förvaltningstjänst».

Den första frågan kan erhålla sin lösning i och med utsträckningen av övningstiden för »förvaltargruppen» samt ett utnyttjande efter nya grunder av den vid intendenturkåren redan befintliga distinktionskorpralsgraden. Å intendenturkårens stat finnas nämligen, såsom här ovan redan anförts, upptagna ett antal så kallade »vaktmästare», vilka hava distinktionskorprals tjänsteställning och avlöningsförmåner. Av dessa äro för närvarande en del avsedda för de centrala intendenturförrådens förrådstjänster och återstoden till underbefäl vid intendenturskolorna. På grund dels av vakanser, dels brist på kvalifikation för instruktörsuppgifter hava dessa emellertid i regel icke kunnat tjänstgöra såsom underbefäl vid skolorna utan endast såsom förrådsmän, och har i stället behovet av underbefäl i manskapsgraden fyllts genom tillfälliga kommenderingar från andra truppslag, företrädesvis från infanteriet. I den mån de såsom instruktörer olämpliga vaktmästarna avgå och yngre personer träda i stället, kunna emellertid dessa senare påräknas såsom truppunderbefäl. I och med övningstidens utsträckning för de värnpliktige förvaltarna och under förutsättning av ett lämpligt inbördes förhållande

emellan tidpunkten för början av förvaltarskolan å ena sidan och av förplägnadsskolan å den andra kunna de värnpliktige förvaltar-eleverna disponeras för vissa underbefälstjänster.

Såsom dagkorpraler — vilken befattning huvudsakligast avser förvaltningsgöromål — kunna de efter 4¹/₂ à 5 månaders utbildning med all sannolikhet användas. Åtminstone har erfarenheten från våra intendenturskolor om deras användbarhet hittills givit fullt stöd åt ett sådant antagande.

Man torde därför kunna utgå ifrån, att av de korpraler, som kommenderats till intendenturskolorna, en eller två vid varje skola kunna ersättas av värnpliktige. Frågan gäller följaktligen huru de återstående skola tillföras skolan. Att för rekrytering av en korp-ralsgrad vid förplägnadsskolorna inrätta en volontärsinstitution med samtliga grader är givetvis både obehövt och olämpligt, dels emedan man ej har behov därav för krigsändamål, dels därför, att instruktörsbehovet bör kunna tillgodoses allenast genom en omläggning av grunderna för underofficerarnas vid intendenturkåren rekrytering.

Uppfyllandet av de krav, som nu för tiden i såväl krig som fred ställas på nyssnämnda kår, förutsätter en fullständig militär utbildning. Man har därför övergivit tanken på separatrekrytering och numera helt övergått till att utvälja den fast anställda intendenturpersonalen ur de militära kårerna.

Det innebär följaktligen i huvudsak intet nytt, då här föreslås, att underofficersgraderna vid intendenturkåren måtte rekryteras genom urval bland de övriga truppslagets fast anställda manskaps-personal.

Det är endast frågan om att förflytta övertransporten till ett tidigare stadium än för närvarande — nämligen från sergeantsgraden till korpralsgraden.

Vinsten härav består däri, att den övertransporterade korpralen under sin tjänstgöring vid intendenturen och dess skolor kan användas såsom militärinstruktör, samtidigt som han själv utbildas i förvaltningstjänstens olika grenar.

Den form, under vilken överflyttningen torde böra ske, synes vara rekapitulation på två eller tre år. Häremot torde någon invända, att de stridande truppslagen gå miste om produkten av det på de överflyttade korpralerna nedlagda utbildningsarbetet. Det må för sådant fall hänvisas till, vad nyss anförts, nämligen *dels*, att

redan nu intendenturkårens förvaltargrad rekryteras från de andra truppslagen, ehuru väl överflyttningen sker i ett senare skede, nämligen efter vederbörandes befordran till sergeant eller fanjunkare, dels att all rekrytering måste ske ur de stridande truppslagen, enär en intendenturtjänsteman av ifrågavarande slag icke är användbar såsom sådan med mindre han bibragts en grundlig militärutbildning.

Tiden för korpralen-förvaltaraspirantens tjänstgöring torde böra bestämmas till två år eller samma tidsmätt, som för närvarande kräves för dylika aspiranters utbildning.

Ännu en förutsättning för den föreslagna systemförändringen är införandet vid intendenturkåren av en sergeantsgrad. Denna avser att fylla behovet under fred av intendentsbiträden, kompaniadjutanter vid förplägnadsskolorna och biträden i fördelningsstaber samt under krig av proviantförvaltare och motsvarande befattningar vid staber och truppförband. Härigenom förebyggas de för tjänsten i förvaltningsexpeditionerna skadliga, täta ombytena av skrivbiträden och tryggas tillgången på förvaltningskunnig personal i de viktiga proviantförvaltarbefattningarna i fält.

Vid spørsmålet, vilken benämning som lämpligen skulle givas den å intendenturkårens stat uppförda sergeantsbeställningen, föres tanken ovillkorligen på det oegentliga i att icke beställningarna inom intendenturkåren benämnas på samma sätt som inom de rent militära kårerna. Därmed vore ock spørsmålet i fråga löst.

Intet hindrar att *beställningarna* benämnas efter den militära nomenklaturen, medan själva *befattningarna* bibehållas vid sina förutvarande namn. Några ord torde emellertid här böra ägnas om intendenturkårens militära ställning.

De fullt befogade anmärkningar, som tid efter annan framförts mot bibehållande av intendenturkåren såsom en civilmilitär kår, då dess medlemmar för fullgörande av sina uppgifter måste kunna taga och utöva befäl, såväl över förvaltningstrupp som enskilde krigsmän, borde numera vinna gillande även på de håll, där man på grund av den förutvarande ej fullt militära rekryteringen förut ställde sig tveksam.

Mer än tio år hava nu förflutit, sedan en »icke militär» vann inträde i kåren, varför man bör kunna utgå ifrån, att tjänsterutinen bibragt honom den nödiga kompetensen i detta hänseende. Tidigare har uttalats farhågor för minskat självständighet hos intendenturtjänstemannen gentemot de militära cheferna om han innehade

militär tjänsteställning. Denna farhåga synes emellertid sakna grund. Det må framhållas *dels* att i den nuvarande förvaltningsordningen finnas flere militära föredragande i ekonomiska ärenden inför regements- och motsvarande chefer, exempelvis kasern- och vapenofficerare, *dels* att den effektivitet, som från centralmyndigheterna givits utkrävandet av ansvar av regementscheferna, betagit dessa lusten att utan vägande skäl besluta i en för statsverket ekonomiskt ogynnsam riktning. Anledningarna till avvikande mening hava härigenom blivit allt färre och man torde kunna förutsätta, att förvaltningsväsendets nuvarande former blivit så stadgade, att intendenturkårens överflyttning till militär kår långt ifrån att försvaga tvärtom kommer att stärka dess auktoritet vid ingripande i de fall, då statens ekonomiska intressen behöva skyddas. Att denna auktoritet är nödvändig, då det gäller ingripande i krig för att tillgodose förplägnadskraven, är av alla obestridd. Bristande auktoritet kan i dylika fall bliva ödesdiger.

Av ovan anförda skäl upptager förslaget militära beställningar.

De förändringar, som inom officersgraden föreslås, äro främst utbytande av en fältintendent mot en överfältintendent (överste) i syfte, *dels* att skapa tvänne »fasta» arméintendenter, *dels* att något förbättra befodringsförhållandena samt den inre gestaltningen av kårens regementsofficersgrad. Uppflyttningen av fyra underintendentsbeställningar är en konsekvens av den av riksdagen godkända åtgärden att tillgodose fördelningsstabernas behov av äldre rutinerade intendentstjänstemän, vilken förändring påbörjats men icke slutförts. Antalet officersbeställningar är emellertid icke ökat. Den organisation av kavalleriet, artilleriet och ingenjörtrupperna, som av oss ifrågasattes, föranleder minskat behov av intendenter vid truppförbanden. Härigenom erhålles personal till de nya uppgifter, som skulle tillkomma intendenturkåren.

9. *Militärmusiken.*

Att militärmusiken numera ej har samma betydelse för krigets allvarliga uppgift som fordom, lär väl ej av någon med grundade skäl bestridas. På grund härav hava röster höjts från såväl militära som civila kretsar om minskning eller indragning av den militära musiken, då de betydande belopp, som krävas för dess verksamhet, bättre behövdes till andra mera trängande militära behov.

Även i andra länder har spørsmålet blivit aktuellt. Sålunda avskaffades för något år sedan i Fankrike musiken vid artilleriet och det därigenom besparade beloppet anslogs till inköp av kul-sprutor. I Belgien lär musiken vid kavalleriet avskaffats år 1913 och vid artilleriet har man i detta land ej haft någon musik. Även Tyskland uppgives hava ansett sig böra reducera sin musikpersonal vid specialvapnen och utgöres musikpersonalen i detta land till stor del av värnpliktiga. Österrike uppgives hava musikkårer allenast vid infanteriet. I Danmark har man genomfört en betydande minskning av musikpersonalen och i Norge har man musik allenast vid brigaderna.

Detta förhållande sammanhänger givetvis därmed, att signaler å trumma, jägarhorn eller trumpet, som förr hade stor betydelse vid krigföring, numera äro i det väsentliga bortlagda. De signaler på musikinstrument, som förekomma, äro jämförelsevis få och kunna säkerligen inläras av reservspel, som uttagas bland härför lämpliga värnpliktiga.

Man söker nu att i stället finna användning för musikpersonalen i andra uppgifter, såsom optiska eller elektriska signalister, rapportkarlar och hästhållare o. s. v. Utan att klandra den saken torde det likväl vara uppenbart att det ur ekonomisk synpunkt för statsverket blir fördelaktigare att härför använda värnpliktiga.

Men då invändes att man behöver harmonimusik i fält. Den skall »i krig elda truppen till hjältemod, särskilt vid den samlade reservens slutliga inbrytning mot anfallspunkten», för att citera ett uttalande i en ledande artikel i en huvudstadstidning. Den har vidare sin stora betydelse under ansträngande marscher, i bivacken efter tröttande övningar och för trevnaden i lägret.

Ingen lär väl bestrida musikens livande inverkan och fost-rande betydelse. Det är ej härom frågan rör sig. Nej, det gäller att undersöka om man ej kan få detta vederkvickelse- och bild-ningsmedel för mindre kostnad än som med nuvarande organisation är fallet. Huvudsaken måste bliva en organisation med kriget som mål.

Beträffande de anförda skälen för harmonimusikens betydelse i fält må erinras, att om musikpersonalen är splittrad till utförande av olika militära uppgifter, såsom förut anförts, så är ju alldeles påtagligt att det erbjuder stora svårigheter att samla den till utförande av harmonimusik. För övrigt lär nog efter en dags

ansträngande övningar både truppen och musikpersonalen vara trötta och hungriga och hava mera intresse av att få mat och vila. Det är också betecknande, att under de stora fälttjänstövningar, som hållits under de senaste åren, så har man ej hört av någon musik vare sig vid bivackerna eller vid stormning av befästa ställningar. I den stora manövern i Västergötland 1912 deltog väl omkring 30 truppförband, vilka alla förfoga över mussikkärer, men så vitt till vår kännedom kommit, var det endast två, som medförde musikinstrument.

Det förslag till militärmusikens organisation, som härmed framlägges, går ut på att uppsätta sex arméfördelningsmusikkärer, en mindre musikkår för Gottlands trupper och en d:o för Bodens trupper samt två d:o musikskolor, en för kavalleriet och trängen samt en för artilleriet och fortifikationen.

En var av arméfördelningsmusikkärerna böra förläggas till ett infanteriregemente. Den bör givas en sådan storlek och sammansättning att mindre avdelningar kunna från densamma detacheras att vid vissa tillfällen tjänstgöra vid olika truppförband inom fördelningen. Dessutom bör den vid särskilda tillfällen konserteras vid resp. truppförband.

Men ej det allenast. Dessa musikkärer böra även få en sådan storlek och sammansättning, att de även kunna bli stråkorkestrar. På grund härav föreslås de att utgöra 46 man. En musiker har förslagsvis uppgjort stämbesättning för en sådan musikkår, nämligen 2 flöjter, 2 ess-kornetter, 5 första b-klarinetter, 3 andra b-klarinetter, 3 tredje b-klarinetter, 1 ess-kornett, 1 b-kornett, 2 b-trumpeter, 2 ess-trumpeter, 4 valthorn, 2 tenorhorn, 3 tenorbasuner, 1 baryton, 1 förste bas, 2 andre basar, 1 solotrumma, 1 bastrumma, 1 bäcken, 4 tutti-trummor, alltså 41 spel, vartill skulle komma 5 musikelever och som ledare av kåren 1 musikdirektör.

De fyra mindre musikkärernas stambesättning har föreslagits utgöra: 1 flöjt, 1 ess-klarinet, 2 första b-klarinetter, 1 andra b-klarinet, 1 tredje b-klarinet, 1 ess-kornett, 1 b-kornett, 1 b-trumpet, 2 althorn, 1 tenorbasun, 1 tenorhorn, 1 baryton, 1 förste bas, 1 andra bas, 1 trumma, alltså 17 spel, vartill skulle komma 3 musikelever och som ledare 1 musikdirektör.

För fälttjänsten erforderliga signalblåsare vid resp. truppförband utbildas vid eller genom personal från de olika musikkärerna.

Fördelning av kärernas personal i olika tjänstegrader framgår

närmare av bilaga (sid. 93) och framgår av samma bilaga att kostnaden för militärmusiken efter genomförd organisation uppgår till kronor 497,044, utvisande en besparig i jämförelse med nuvarande kostnader av kronor 894,782: 49.

Organisationen i övrigt.

10. *Generalitetet.*

Antalet generalspersoner uppförda med fast lön å generalitetets stat utgör 9, nämligen 6 arméfördelningschefer, 1 chef för generalstaben, 1 generalfälttygmästare och inspektör för artilleriet samt 1 chef för fortifikationen.

För personer av generals grad, som under krig skola tjänstgöra såsom högste befälhavare eller arméchef, finnas inga beställningar å stat. Det är en brist, som synes oss böra avhjälpas, och föreslå vi för den skull uppförande av två nya generalsbeställningar å stat.

Deras åliggande i fred torde i huvudsak böra omfatta de tjänstegrenar, som i Kungl. Maj:ts proposition omnämnas.

Jämte det att en begränsning för tjänsterna uppdrages så att varje konfliktsanledning med chefen för generalstaben i hans ansvar och tjänsteåligganden undanröjes, så synes det oss därjämte böra tydligt utsägas, att ingendera av de nu ifrågasatta generalsbeställningarna böra betraktas såsom förnämligare än de förutvarande. Då förhållandena därtill giva anledning bör alltså en förflyttning från en befattning till en annan äga rum. Härigenom ernås en viss växelverkan till förmån för det hela och ingen viss person är på förhand bestämd att, ända till sin avgång ur tjänsten, i händelse av krig bekläda de högsta befälsplatserna.

Lämpligheten av brigadindelningen i fält är mycket omtvistad. Brigaden är ingen enhetlig organisation. Den är allenast en befälsinstans och har inga organ för förplägnad, förvaltning, förbindelseväsen, sjukvård eller transport. Att, såsom nu ifrågasättes, legalisera brigadförbandet genom införande av arvoden för 12 regementschefer såsom brigadchefer kan ej vara lämpligt. Genom ett dylikt arvodes införande kvarstå olägenheterna av rubbningen av befälsförhållandena inom infanteriet med hela sin styrka. Då i den kungliga propositionen i annat sammanhang talas om vikten av att lätta

regementschefernas arbetsböda på det att de mera odelat måtte kunna ägna sig åt sin huvuduppgift, kan ifrågasättas om det står i god överensstämmelse härmed att göra nära hälften av infanteriets regementschefer till brigadchefer med särskild stab och expedition.

Ej heller de ifrågasatta arvodena till kommandanten i Boden eller militärbefälhavaren på Gottland synas oss böra vinna riksdagens bifall.

11. *Generalstaben.*

Att tillgodoseendet av behovet av stabschefer åt de föreslagna armécheferna kräver en förstärkning av officerare i generalstaben är påtagligt. Härför föreslå vi en överstelöjtnant och en major.

Organiserandet av reservformationer och tjänsten inom generalstaben i övrigt synes ock tala för att det erfordras en något större utökning av personalen inom generalstaben än som av Kungl. Maj:t begärts. Det synes oss också kunna åstadkommas med mindre kostnad än Kungl. Maj:ts förslag om man inom generalstaben bibehåller löjtnantsgraden. Genom att, såsom Kungl. Maj:t föreslår, uppflytta 10 löjtnantsbeställningar av första klassen till kaptensbeställningar av andra klassen, skapas inga nya arbetskrafter inom generalstaben. Vi föreslå uppförande i generalstabens stat av 4 nya kaptensbeställningar av första klassen och 2 nya löjtnantsbeställningar av första klassen.

12. *Artilleridepartementets militärbyrå och artilleristaben.*

Försvarsberedningarna hava preliminärt förordat att till tjänstgöring å artilleridepartementets militärbyrås första expeditionsavdelning, som handlägger huvudsakligen ärenden rörande arméns handvapen och dess ammunition, borde beordras två infanteriofficerare med erforderlig kompetens i stället för två artilleristabsofficerare. Generalfälttygmästaren bestrider ej lämpligheten av att arméns huvudvapen blir representerat i det organ, som handlägger ärenden rörande dess beväpning, men anser att det är nog med *en* infanteriofficer och att denne borde bliva en förstärkning av arbetskrafterna å avdelningen. Emellertid lär ej arbetet å avdelningen vara mera omfattande än det medhinner av den personal som nu finnes. Vid sådant förhållande synes ej skäl föreligga att frångå vad försvars-

beredningarna förordat. De artilleriets ärenden rörande mobilisering, som nu där behandlas, kunna handläggas annorstädes.

En vapentekniskt utbildad ingenjör å konstruktionsavdelningen synes kunna bliva till stor nytta vid utarbetandet i detalj av artilleriofficerarnas konstruktioner.

Generalfälttygmästaren har vitsordat försvarsberedningarnas uppgift att departementsskrivarnas tid i stor utsträckning tages i anspråk med renskrivningsarbete. Vid detta förhållande synes försvarsberedningarnas förslag i denna del hava goda skäl för sig. Vi förorda alltså, att deras antal bestämmes till 4.

Med hänsyn till vissa svårigheter, som kunna uppstå vid ombyte av chef för artilleristaben, synes det vara ändamålsenligt att beställningen uppföres på Svea artilleriregementes stat, vilket ingalunda innebär att chefen bör sökas ur sagda regemente.

Utrustningsavdelningen bör, såsom försvarsberedningarna förordat, överflyttas till artilleridepartementets militärbyrå.

13. *Kommandantsstaten.*

Kungl. Maj:t har beträffande denna stat ej föreslagit annan ändring än uppförande under kommandantskapet i Boden av 1 garnionspastor samt 1 regementsveterinär för Bodens garnison och fästningsveterinär vid kommandantskapet.

Biträdande dessa Kungl. Maj:ts förslag anse vi emellertid, att därjämte å staten under kommandantskapet å Karlsborg måtte uppföras 1 bataljonsveterinär för Karlsborgs garnison. Detta av den anledning, att såväl enligt Kungl. Maj:ts som vårt förslag till härordning komma två beridna truppslag att finnas vid Karlsborg. Veterinären får då till tjänsteåliggande att ombesörja all veterinärvård för Karlsborgs garnison.

14. *Chefskapet för artilleri- och ingenjörshögskolan.*

Försvarsberedningarna hava preliminärt på anförda skäl förordat att å skolans stat uppföras särskilda löneförmåner såsom major. Detta förslag tillstyrkes. Det skäl som anförts för att chefen i lönehänseende borde likställas med chefen för krigshögskolan, synes oss icke vara tillräckligt vägande.

15. *Arméns hästar.*

Arméns stamhästar skola enligt 1901 års härordning utgöra:

vid kavalleriet	6,000
» artilleriet	2,929
» ingenjörstrupperna	143 och
» trängen	324
	<hr/>
eller inalles	9,396.

Emellertid är att märka, att ersättning för tjänstehäst utbetalas till officerare, som enligt nu gällande bestämmelser äro skyldiga att själva hålla sig beridna på en eller två tjänstehästar.

Två tjänstehästar skola följande officerare äga:

vid generalitetsstaten	9 generaler
och	6 adjutanter;
» generalstaben	47 (samtliga);
» kommandantstaben	1 (kommendanten i Boden);
» infanteriet	28 överstar;
» kavalleriet	270 (samtliga);
» fältartilleriet	30 (samtliga regementsofficerare);
» positionsartilleriet	1 överste;
» krigshögskolan	1 (chefen);
» krigsskolan	1 d:o
» remonteringsstyrelsen	1 d:o
» ridskolan	1 d:o
	<hr/>
	Summa 396

En tjänstehäst skola följande officerare äga:

vid generalitetsstaten	6 adjutanter;
» kommandantsstaten	2 kommandanter
och	3 adjutanter;
» infanteriet	82 överstelöjtnanter och majorer,
	28 regementskvartermästare,
	83 adjutanter,
» kavalleriet	18 veterinärer;
» positionsartilleriet	3 regementsofficerare;

Transport 225

Transport 225	
vid fästningsartilleriet	5 regementsofficerare, 1 regementskvartermästare, 1 adjutant;
» fortifikationen	13 regementsofficerare;
» trängen	6 d:o
» krigsskolan	1 adjutant;
» skjutskolan	1 (chefen).

Summa 253 eller

inalles $396 \times 2 = 792 + 253 = 1,045$ hästar.

Då det lönetillägg, som utgår för att officer håller sig med egen tjänstehäst, utgör 400 kronor per år och häst, så blir den årliga kostnaden för staten för att tillgodose remonteringsbehovet av dessa hästar 418,000 kronor. ($1,045 \times 400$). Att denna remontering ställer sig för statsverket särdeles dyrbar torde sålunda ej kunna med skäl bestridas. Att det för enskilde officeren understundom, såsom vid tjänstgöring som adjutant vid icke beridet truppslag eller vid generalstaben kan vara förenat med avsevärda utgifter att för en kortare tid anskaffa tjänstehäst, är en känd sak. Inga hållbara skäl synas kunna anföras till stöd för att regementsofficerarne vid artilleriet, fortifikationen och trängen böra vara beridna på egna hästar, under det att övriga officerare vid samma vapenslag äro beridna på kronans hästar. En jämförelse mellan de krav som i allmänhet ställas på dessa officerare torde tvärtom ge vid handen att de senare snarare måste vara bättre beridna än de förra.

Att för officerare tillhörande generalstaben och infanteriet m. fl. ej rimligen kan uppställas krav på att vara bättre beridna än officerarna vid exempelvis fältartilleriet torde ligga i öppen dager. Återstå då officerarna vid kavalleriet.

Utan att ingå på en jämförelse med de prestationer som i fält måste lämnas av de båda vapenslagens framförallt yngre officerare så synes likväl hittills vunnit erfarenhet från såväl fälttjänstövningar, fältövningar och tävlingar, ge vid handen att svenska arméns hästmateriel i kvalitativt hänseende ej allenast är särdeles gott utan jämväl står sig väl vid jämförelse med de egna tjänstehästarna i allmänhet.

Ett stöd härför äger man även i den kungl. kungörelsen den

3 juni 1904 angående remonteringen vid armén. Enligt § 5 i nu nämnda kungörelse äga officerare och vederlikar vid armén, som äro beridna på egna tjänstehästar, rätt att från statens remontdepåer erhålla tjänstehästar enligt vissa ersättningsgrunder. Till förekommande av missbruk är stadgat att rättigheten ifråga dock i regel ej får begagnas oftare än vart femte år för en var tjänstehäst. Dessutom äger officer rätt att byta till sig en stamhäst mot en remont på sätt och under villkor, varom särskilt är stadgat.

Då kavalleriet är ett dyrbart vapen och man ej med skäl kan göra gällande, att dess fältduglighet skulle förminsкас, om officerarna vid även detta vapenslag bleve beridna på kronans hästar och härigenom någon besparing i utgifter kunna vinnas, så vill det synas vara särdeles kraftiga skäl som tala för, att den ordningen måtte genomföras.

Beträffande förevarande spörsmål få vi hänvisa till tredje försvarsberedningens utredning som återfinnes i det i tryck tillgängliga och till riksdagens ledamöter utdelade häftet med titel »Yttranden angivna av den jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande av den 1 december 1911 tillsatta tredje försvarsberedningen». Yttrandet är visserligen beträffande rubriken »Hästbehovet vid truppförband och staber» ofullbordat, men det oaktat ur principiell synpunkt klargörande. Med tillämpning av där angivna grunder skulle den av oss föreslagna organisationen av *kavalleriet* kräva 6,177 hästar för detta truppslag. Vid *artilleriet* behöves ett antal ridhästar av 3,064.

Förutom dessa ridhästar bör fältartilleriet disponera över 10 draghästar per batteri eller inalles 690. Dessa böra kunna inköpas till ett pris av 500 kronor och behöva ej ställas i depå.

Fortifikationen och ingenjörtrupperna hava nu 143 stamhästar. Den utökning av detta vapenslag, som föreslås till genomförande, kräver ytterligare 52 stamhästar. För fortifikationens officerare erfordras 38 hästar. Sålunda för ifrågavarande truppslag 233 hästar.

Trängens behov av *hästar för ridbruk* synes kunna avsevärt minskas.

Med utgångspunkt från att för varje officer avses en häst, som av honom i regeln får ensamt disponeras;

att det i fält beridna underbefälet (sektionscheferna) ävensom en del civilmilitär personal bör sättas i tillfälle att vidmakthålla sin färdighet i ridning samt göras beridna, då övningarna det fordra samt

att tillräckligt antal hästar finnes för utbildning i ridning av skolelever ävensom

att någon reserv bör finnas att tillgripa vid sjukdomar och eljest då särskilda behov framträda synes behovet vid varje trängbataljon vara:

för officerare (bataljonschefen inbegripen).....	10	hästar	
för det beridna underbefälet m. fl. omkring 12 man, beräknas $\frac{1}{3}$ häst per man.....	4	»	
för utbildning av skolelever, beräknade till 36 man, $\frac{1}{3}$ häst per man.....	12	»	
alltså*26 hästar vid varje bataljon, vilket för 6 bataljoner bliver			156 hästar
Härtill komma de hästar, som erfordras för officerselev- skolan eller			11 »
samt remonter			15 »
och reserv			8 »
			Summa 190 hästar

avsedda för ridbruk.

För att fylla detta behov synes det emellertid ej vara erforderligt att anskaffa hela detta antal stamhästar.

Det är en känd sak att vid kavalleriet är antalet ridhästar under tiden mellan regementsövningarna större än vad behovet kräver. Det har från militärt håll framhållits att detta är en olägenhet för manskapets utbildning, enär deras tid därigenom i stor utsträckning tages i anspråk för hästvården. Vid sådant förhållande synes det vara lämpligt att efter regementsövningarnas avslutande från kavalleriet överflytta ett antal hästar till trängen för att där användas såsom ridhästar. Härigenom skulle kavalleriets hästvård lättas och trängens behov av ridhästar på mest ekonomiska sätt kunna tillgodoses.

Ett visst antal stamhästar måste dock finnas vid varje bataljon. Det minsta antalet stamhästar vid varje bataljon torde få anses vara 15, således vid 6 trängbataljoner 90. Det antal ridhästar som sålunda från kavalleriet skulle »lånas» till trängen utgör 100.

Det föreslagna sättet är i verkligheten ingenting nytt. Det har tillämpats under åren närmast 1901, enär trängen under nybildnings-

ären hade stor brist på hästar. Enligt vad som meddelats förspordes härav inga olägenheter. Kavalleriet erhöll sina hästar väl skötta. De höllos i en jämn och måttlig träning och kunde vid återsändandet utan någon särskild förberedelse sättas in i skvadron.

Förslaget har dock en olägenhet som bör beaktas. Den nämligen, att trängen under kavalleriets regementsmöten mister dessa ridhästar. Den olägenheten kan emellertid med god vilja avhjälpas därigenom, att trängen årligen från kavalleriet erhöle ett motsvarande antal kasserade hästar. Då dessa emellertid ej kunna erhållas förrän efter regementsövningarnas slut och således måste användas vid trängbataljonerna minst ett år i förväg så sammankopplas härigenom *ridhästfrågan* med *draghästfrågan*.

Behovet av draghästar vid trängen växlar under olika tider. Det är givetvis störst under repetitionsövningarna. Genom den föreslagna förändringen av utbildningstiden vid trängen kommer emellertid behovet av körhästar att mera jämt fördelas över hela året. Det antal som under 245—250 dagar av året behöves kan beräknas till 40 vid varje bataljon. Vid sådant förhållande bör det ej vara ägnat att ur ekonomisk synpunkt inge några betänkligheter att vid varje trängbataljon hava 40 för körning avsedda före detta kavallerihästar. Systemet lär med gott resultat tillämpas inom främmande länders arméer. Det är en avsevärd skillnad på den kraftprestation som kräves av en kavallerihäst i jämförelse med en tränghäst. Det synes därför som starka skäl talade för att årligen från kavalleriet tilldela trängen 120 hästar som kasserats vid kavalleriet. Dessa skulle säkerligen kunna göra god nytta vid trängen 2 år, och därefter kunna försäljas. Hästlegningsdagarna kommer härigenom att nedbringas.

I och med att kulsprutevapnet införlivas med *infanteriet* måste även för detta vapenslag uppföras ett antal stamhästar. Visserligen har från sakkunnigt håll uppgivits att *alla* för kulspruteformationernas uppsättning erforderliga rid- och draghästar kunna lejas, men i längden bliver det nog för statsverket ur ekonomisk synpunkt fördelaktigast att för ändamålet äga ett visst antal stamhästar. Detta synes böra begränsas till högst 8, 3 rid- och 5 draghästar.

Med hänsyn till de krav som ställas på en kompanichefs rörlighet i terräng synas det vara en klok åtgärd att redan i fred avse ett visst antal stamhästar för att göra en del kompanichefer beridna redan i fred. Till en början synes för ändamålet lämpligen kunna avses 6 hästar.

Då för regementsofficerarna, regementskvartermästaren och adjutanterna bör avses 10 hästar skulle vid varje infanteriregemente behovet av hästar bliva 19 rid- och 5 draghästar.

För generalitetet kommer det att erfordras 38 hästar nämligen 22 för 11 generalpersoner och 16 för adjutanterna hos arméfördelningsscheferna och inspektörerna.

Vid generalstaben skulle komma att finnas 55 officerare. För dessa synes behöva beräknas allenast 1 häst för varje med en reserv av 10 hästar, således tillsammans 65 hästar.

Vidare erfordras för kommandantsstaten	7 hästar
för krigshögskolan	2 »
» krigsskolan	3 »
» chefen för artilleri och ingenjörhögskolan	1 häst
» skjutskolan för infanteriet och kavalleriet	1 »
» chefen för remonteringsstyrelsen	2 hästar
» chefen för ridskolan	2 »
» kommandanturen, skolor med flera tillsammans	18 »

Det antal hästar som erfordras skulle genom de förslag som här framställts komma att utgöra:

	Ridhästar	Draghästar
För kavalleriet	6,177	
» artilleriet	3,064	590
» fortifikationen	233	
» trängen	90	240
» infanteriet	532	140
» generalitetet	38	
» generalstaben	65	
» övriga officerare	18	

Summa 10,217 ridhästar och 970 draghästar.

På sätt tredje försvarsberedningen närmare utvecklat och här ovan beträffande trängen anförts, synes hos oss, liksom inom vissa främmande länders arméer med fördel äger rum, de vid kavalleriet och artilleriet utrangerade stamhästarna böra kunna komma till användning vid såväl infanteriet som ingenjörtrupperna och trängen. Antalet sådana utrangerade hästar som för sagda ändamål kunna komma till användning har beräknats utgöra minst 240 årligen. Under förutsättning att de kunna användas under 2 års tid vid de

truppslag till vilka de överlämnats, så skulle härigenom trängens hela behov av draghästar tillgodoses med 120 hästar årligen. För infanteriets kulspruteavdelningar och kompanichefer erfordras 252 hästar, vilket behövs tillgodoseende sålunda skulle kräva 126 hästar årligen eller tillsammans det ungefärliga antal som beräknats kunna erhållas på angivna sätt.

Draghästar för infanteriets kulspruteavdelningar beräknas inköpas på enahanda sätt som artilleriets.

Remonteringsbehovet skulle sålunda grundas på 9,965 (10,217—252) ridhästar och 730 (970—240) draghästar. Med tillämpning av hittills gällande monteringsgrund 9 % och med en beräknad kostnad av 1,050 kronor för varje ridhästremont och 500 kronor för varje draghäst skulle monteringen komma att kräva en kostnad av 974,542 kronor.

Emellertid bör bemärkas, att statsverket, sedan 1901 års härordning till fullo genomförts, skulle årligen för lönetillägg för officershästar utbetala 418,000 kronor.

Beträffande stallutrymme för hästarna så läser nog sådant i allmänhet finnas vid de beridna vapenslagen och även vid de infanteriregementen som under senare åren erhållit nya kasernetablismang. Det ökade stallutrymme, som erfordras, kräver i varje fall ingen större kostnad vid truppförbanden. Annorlunda ställer sig saken beträffande hästar för generalstabens med flera officerare. För tillgodoseende av det behovet måste ett stall uppföras och personal för hästarnas skötsel anställas. I stallet erfordras plats för omkring 130 hästar, nämligen för hästar avsedda för 4 generaler och adjutanter vid 2 arméinspektionsexpeditioner och 2 arméfördelnings-expeditioner

.....	16 hästar
för officerare vid generalstaben	65 »
vid fortifikationen högst	38 »
för kommandanturen i Stockholm	2 »
» chefen för krigsskolan	1 häst
» chefen och adjutanten vid krigsskolan	3 och
» chefen för monteringsstyrelsen	2 hästar

Summa 128 hästar

För hästar avsedda till övriga officerare kan stallutrymme beredas vid beridet truppslag som är förlagt till samma plats där respektive officer är bosatt.

16. *Ersättning åt värnpliktige.*

Kungl. Maj:t föreslår ingen ändring i nu gällande grunder för värnpliktens *penningbidrag*. Det *penningtillskott*, som nu utbetalas till värnpliktiga, vilkas tjänstgöring sammanlagt överstiger 240 dagar, föreslås av Kungl. Maj:t att utgå för den tid som överstiger 340 dagar.

Vid upprepade tillfällen har i Riksdagen framställts det kravet, att penningbidraget för de värnpliktiga måtte höjas till 50 öre om dagen under hela tjänstgöringstiden.

I betraktande av att värnplikten, ehuru en medborgerlig förpliktelse, för mången kan i ekonomiskt hänseende vara betungande, synas oss billighetsskäl tala för, att penningbidraget höjes till 50 öre om dagen.

Det penningtillskott, som nu i lagstadgad ordning utgår, synes i sammanhang härmed lämpligen böra begränsas till allenast sådana värnpliktiga, vilka tjänstgöra såsom underbefäl och under den tid de tjänstgöra såsom befäl.

Slutligen anse vi, att en extra förhöjning i dagavlöning bör ske för de värnpliktige, som fullgöra reservtruppövning och landstormsmönstring. Dessa värnpliktige komma att dragas från sina hem och sina familjer i omkring 30-årsåldern, då de flesta hava flera barn att försörja och för flertalet av dem komma dessa övningar alltså att med nödvändighet innebära verklig ekonomisk uppoffring.

Om man med full rätt kan utkräva dessa övningar av medborgaren såsom nödvändiga för ett effektivt försvar, synes det å andra sidan icke berättigat att begära att till den personliga börda, som ligger i övningens fullgörande, skall tillkomma en direkt ekonomisk uppoffring av för den det kan gälla väsentlig innebörd.

Vi yrka därför, att dagavlöningen för värnpliktige under reservtruppövning och landstormsmönstring jämte övning skall utgå med 1: — kr. per dag.

På samma gång anse vi att familjeunderstödet för dessa tjänstgöringar bör höjas med 40 procent utöver vad som enligt Kungl. Maj:ts förslag skall utgå.

Under åberopande av vad vi nu anfört, få vi härmed hemställa om vidtagande av följande ändringar i Kungl. Maj:ts proposition nr 58:

Beträffande infanteriets organisation.

1:o) att riksdagen måtte besluta:

dels att vart och ett av nedan uppräknade infanteritruppförband skall efter genomförd härordning utgöras av den under densamma upptagna, med fasta avlöningsförmåner anställda personal, nämligen:

a) *Livregementets grenadjärer, Första livgrenadjärregementet, Andra livgrenadjärregementet, Västgöta regemente, Karlskrona grenadjärregemente, Upplands infanteriregemente, Skaraborgs regemente, Södermanlands regemente, Kronobergs regemente, Jönköpings regemente, Dalregementet, Hälsinge regemente, Älvsborgs regemente, Hallands regemente, Bohusläns regemente, Västmanlands regemente, Västerbottens regemente, Kalmar regemente, Värmlands regemente, Jämtlands fältjägerregemente, Norra skånska infanteriregementet, Södra skånska infanteriregementet, Vaxholms grenadjärregemente samt Västernorrlands regemente:*

Officerare:

1 överste och chef,
1 överstelöjtnant,
3 majorer,
8 kaptener av första klassen,
5 kaptener av andra klassen,
12 löjtnanter av första klassen och
13 löjtnanter av andra klassen.

Underofficerare:

13 fanjunkare,
13 sergeanter av första klassen,
12 sergeanter av andra klassen och
6 officersaspiranter.

Civilmilitär personal:

- 1 regementspastor,
- 1 regementsläkare,
- 1 bataljonsläkare,
- 1 gevärshantverkare och
- 1 förrådsvaktmästare.

Manskap:

- 14 furirer av första klassen,
- 28 furirer av andra klassen,
- 44 korpraler,
- 44 vicekorpraler,
- 50 volontärer,
- 2 sjukvårdsfurirer av andra klassen,
- 2 sjukvårdskorpraler,
- 2 sjukvårdsvicekorpraler,
- 2 sjukvårdssoldater,
- 1 gevärshantverkarfurir av andra klassen,
- 1 gevärshantverkarkorpral,
- 1 gevärshantverkarvicekorpral,
- 1 gevärshantverkarsoldat och
- 1 hovslagarsoldat.

*b) Svea och Göta livgarden:***Officerare:**

- 1 överste och chef,
- 1 överstelöjtnant,
- 3 majorer,
- 8 kaptener av första klassen,
- 5 kaptener av andra klassen,
- 12 löjtnanter av första klassen och
- 13 löjtnanter av andra klassen.

Underofficerare:

- 13 fanjunkare,
- 13 sergeanter av första klassen,
- 12 sergeanter av andra klassen och
- 6 officersaspiranter.

Civilmilitär personal:

- 1 regementspastor,
- 1 regementsläkare,
- 1 bataljonsläkare,
- 1 gevärshantverkare och
- 1 förrådsvaktmästare.

Manskap:

- 14 furirer av första klassen,
- 28 furirer av andra klassen,
- 44 korpraler,
- 56 vicekorpraler,
- 290 volontärer,
- 2 sjukvårdsfurirer av andra klassen,
- 2 sjukvårdskorpraler,
- 2 sjukvårdsvicekorpraler,
- 2 sjukvårdssoldater,
- 1 gevärshantverkarfurir av andra klassen,
- 1 gevärshantverkarkorpral,
- 1 gevärshantverkarsvicekorpral,
- 1 gevärshantverkarsoldat och
- 1 hovslagarsoldat.

c) *Norrbottens regemente:*

Officerare:

- 1 överste och chef,
- 1 överstelöjtnant,
- 3 majorer,
- 8 kaptener av första klassen,
- 5 kaptener av andra klassen,
- 12 löjtnanter av första klassen och
- 13 löjtnanter av andra klassen.

Underofficerare:

- 13 fanjunkare,
- 13 sergeanter av första klassen,
- 12 sergeanter av andra klassen och
- 6 officersaspiranter.

Civilmilitär personal:

- 1 gevärshantverkare och
- 1 förrådsvaktmästare.

Manskap:

- 14 furirer av första klassen,
- 28 furirer av andra klassen,
- 44 korpraler,
- 44 vicekorpraler,
- 50 volontärer,
- 2 sjukvårdsfurirer av andra klassen,
- 2 sjukvårdskorpraler,
- 2 sjukvårdsvicekorpraler,
- 2 sjukvårdssoldater,
- 1 gevärshantverkarfurir av andra klassen,
- 1 gevärshantverkarkorpral,
- 1 gevärshantverkarvicekorpral,
- 1 gevärshantverkarsoldat och
- 1 hovslagarsoldat.

d) *Militärbefälet på Gotthland samt Gotthlands infanteriregemente:*

I. Militärbefälet:**Officer:**

- 1 överste och militärbefälhavare.

Civilmilitär personal:

- 1 regementspastor,
- 1 regementsläkare och
- 2 bataljonsläkare.

II. Gotthlands infanteriregemente:**Officerare:**

- 1 överstelöjtnant,
- 2 majorer,
- 8 kaptener av första klassen,
- 5 kaptener av andra klassen,

- 13 löjtnanter av första klassen och
- 14 löjtnanter av andra klassen.

Underofficerare:

- 9 fanjunkare,
- 14 sergeanter av första klassen,
- 16 sergeanter av andra klassen och
- 6 officersaspiranter.

Civilmilitär personal:

- 1 gevärshantverkare och
- 1 förrådsvaktmästare.

Manskap:

- 14 furirer av första klassen,
- 18 furirer av andra klassen,
- 40 korpraler,
- 48 vicekorpraler,
- 170 volontärer,
- 2 sjukvårdsfurirer av andra klassen,
- 2 sjukvårdskorpraler,
- 2 sjukvårdsvicekorpraler,
- 2 sjukvårdssoldater,
- 1 gevärshantverkarsfurir av andra klassen,
- 1 gevärshantverkarkorpral,
- 1 gevärshantverkarsvicekorpral,
- 1 gevärshantverkarsoldat,
- 1 hovslagarsoldat,

dels att vid vart och ett av härens infanteriregementen skola efter genomförd härordning finnas 24 kronan tillhöriga stambästar och draghästar.

Beträffande kavalleriets organisation.

2:o) att riksdagen måtte besluta:

dels att vart och ett av nedan uppräknade kavalleritruppförband skall efter genomförd härordning utgöras av den under desamma upptagna,

med fasta avlöningsförmåner anställda personal, nämligen:

a) *Livgardet till häst, Livregementets dragoner, Livregementets husarer, Smålands husarregemente, Skånska husarregementet, Kronprinsens husarregemente och Norrlands dragonregemente:*

Officerare:

1 överste och chef,
1 överstelöjtnant eller major,
4 ryttmästare av första klassen,
2 ryttmästare av andra klassen,
7 löjtnanter av första klassen och
6 löjtnanter av andra klassen.

Underofficerare:

6 fanjunkare,
5 sergeanter av första klassen,
6 sergeanter av andra klassen och
2 officersaspiranter.

Civilmilitär personal:

1 regementspastor,
1 bataljonsläkare,
1 regementsveterinär,
1 bataljonsveterinär och
1 gevärshantverkare.

Manskap:

5 furirer av första klassen,
15 furirer av andra klassen,
30 korpraler,
245 volontärer,
1 sjukvårdsfurir av andra klassen,
2 sjukvårdskorpraler,
3 sjukvårdsryttare,
1 hovslagarfurir av andra klassen,
5 hovslagarkorpraler och
5 hovslagarryttare.

b) *Skånska dragonregementet:*

Officerare:

- 1 överste och chef,
- 1 överstelöjtnant,
- 1 major,
- 6 ryttmästare av första klassen,
- 4 ryttmästare av andra klassen,
- 12 löjtnanter av första klassen och
- 10 löjtnanter av andra klassen.

Underofficerare:

- 9 fanjunkare,
- 8 sergeanter av första klassen,
- 9 sergeanter av andra klassen och
- 4 officersaspiranter.

Civilmilitär personal:

- 1 regementspastor,
- 1 regementsläkare,
- 1 bataljonsläkare,
- 1 regementsveterinär,
- 2 bataljonsveterinärer och
- 1 gevärshantverkare.

Manskap:

- 8 furirer av första klassen,
- 24 furirer av andra klassen,
- 48 korpraler,
- 392 volontärer,
- 1 sjukvårdsfurir av första klassen,
- 1 sjukvårdsfurir av andra klassen,
- 4 sjukvårdskorpraler,
- 4 sjukvårdsryttare,
- 1 hovslagarfurir av andra klassen,
- 8 hovslagarkorpraler,
- 8 hovslagarryttare och
- 1 gevärshantverkarkorpral.

dels att uppsätta ett nytt kavalleritruppförband, benämnt *Norrbottens kavallerikår* och

dels att denna kår efter genomförd härordning skall utgöras av följande med fasta avlöningsförmåner anställda personal, nämligen:

Officerare:

- 1 major och chef,
- 1 ryttmästare av första klassen,
- 1 ryttmästare av andra klassen,
- 2 löjtnanter av första klassen och
- 3 löjtnanter av andra klassen.

Underofficerare:

- 3 fanjunkare,
- 3 sergeanter av första klassen och
- 2 sergeanter av andra klassen.

Manskap:

- 3 furirer av första klassen,
- 6 furirer av andra klassen,
- 12 korpraler,
- 200 volontärer,
- 1 sjukvårdsfurir av andra klassen,
- 1 sjukvårdskorpral,
- 1 sjukvårdsryttare,
- 1 hovslagarfurir av andra klassen,
- 1 hovslagarkorpral,
- 2 hovslagarryttare och
- 1 gevärshantverkarkorpral,

dels att vid vart och ett av Livgardet till häst, Livregementets dragoner, Livregementets husarer, Smålands husarregemente, Skånska husarregementet, Kronprinsens husarregemente och Norrlands dragonregemente skola efter genomförd härordning finnas 694 samt vid Skånska dragonregementet 1,056 och vid Norrbottens kavallerikår 263 kronan tillhöriga stambästar.

Beträffande artilleriets organisation:

3:o) att riksdagen måtte besluta:

dels att vart och ett av nedan uppräknade artilleritruppförband skall efter genomförd härordning utgöras av den under densamma upptagna, med fasta avlöningsförmåner anställda personal, nämligen:

a) *Svea, Vendes och Norrlands artilleriregementen:*

Officerare:

- 1 överste och chef,
- 2 överstelöjtnanter,
- 3 majorer,
- 10 kaptener av första klassen,
- 9 kaptener av andra klassen,
- 15 löjtnanter av första klassen och
- 12 löjtnanter av andra klassen.

Underofficerare:

- 17 styckjunkare,
- 18 sergeanter av första klassen,
- 17 sergeanter av andra klassen och
- 6 officersaspiranter.

Civilmilitär personal:

- 1 regementspastor,
- 1 regementsläkare,
- 1 bataljonsläkare,
- 1 regementsveterinär och
- 1 bataljonsveterinär.

Manskap:

- 13 furirer av första klassen,
- 39 furirer av andra klassen,
- 39 konstaplar,
- 26 vicekonstaplar,

- 208 volontärer,
 1 sjukvårdsfurir av andra klassen,
 3 sjukvårdskonstaplar,
 3 sjukvårdsartillerister,
 1 hantverksfurir av andra klassen,
 3 hantverkskonstaplar,
 3 hantverksartillerister,
 1 hovslagarfurir av andra klassen,
 5 hovslagarkonstaplar och
 5 hovslagarartillerister,

samt att å Svea artilleriregementes stat uppföra ytterligare 1 majorsbeställning, avsedd för chefen för artilleristaben.

b) *Göta artilleriregemente:*

Officerare:

- 1 överste och chef,
 2 överstelöjtnanter,
 3 majorer,
 11 kaptener av första klassen,
 9 kaptener av andra klassen,
 17 löjtnanter av första klassen och
 14 löjtnanter av andra klassen.

Underofficerare:

- 19 styckjunkare,
 20 sergeanter av första klassen,
 20 sergeanter av andra klassen och
 6 officersaspiranter.

Civilmilitär personal:

- 1 regementspastor,
 1 regementsläkare,
 1 bataljonsläkare,
 1 regementsveterinär och
 1 bataljonsveterinär.

Manskap:

- 14 furirer av första klassen,
- 42 furirer av andra klassen,
- 42 konstaplar,
- 28 vicekonstaplar,
- 224 volontärer,
- 2 sjukvårdsfurirer av andra klassen,
- 3 sjukvårdskonstaplar,
- 4 sjukvårdsartillerister,
- 2 hantverksfurirer av andra klassen,
- 3 hantverkskonstaplar,
- 4 hantverksartillerister,
- 2 hovslagarfurirer av andra klassen,
- 5 hovslagarkonstaplar och
- 6 hovslagarartillerister.

c) *Upplands och Smålands artilleriregementen:*

Officerare:

- 1 överste och chef,
- 1 överstelöjtnant,
- 3 majorer,
- 9 kaptener av första klassen,
- 7 kaptener av andra klassen,
- 13 löjtnanter av första klassen och
- 10 löjtnanter av andra klassen.

Underofficerare:

- 15 styckjunkare,
- 15 sergeanter av första klassen,
- 15 sergeanter av andra klassen och
- 6 officersaspiranter.

Civilmilitär personal:

- 1 regementspastor,
- 1 regementsläkare,
- 1 bataljonsläkare,
- 1 regementsveterinär och
- 1 bataljonsveterinär.

Manskap:

- 11 furirer av första klassen,
- 33 furirer av andra klassen,
- 33 konstaplar,
- 22 vicekonstaplar,
- 176 volontärer,
- 1 sjukvårdsfurir av andra klassen,
- 2 sjukvårdskonstaplar,
- 3 sjukvårdsartillerister,
- 1 hantverksfurir av andra klassen,
- 2 hantverkskonstaplar,
- 3 hantverksartillerister,
- 1 hovslagarfurir av andra klassen,
- 4 hovslagarkonstaplar och
- 5 hovslagarartillerister.

d) *Gottlands artillerikår:***Officerare:**

- 1 överstelöjtnant och chef,
- 4 kaptener av första klassen,
- 2 kaptener av andra klassen,
- 7 löjtnanter av första klassen och
- 5 löjtnanter av andra klassen.

Underofficerare:

- 4 styckjunkare,
- 5 sergeanter av första klassen,
- 5 sergeanter av andra klassen,
- 1 officersaspirant.

Civilmilitär personal:

- 1 bataljonsveterinär.

Manskap:

- 4 furirer av första klassen,
- 12 furirer av andra klassen,
- 16 konstaplar,
- 8 vicekonstaplar,

- 64 volontärer,
  - 1 sjukvårdsfurir av andra klassen,
  - 1 sjukvårdskonstapel,
  - 2 sjukvårdsartillerister,
  - 1 hantverksfurir av andra klassen,
  - 1 hantverkskonstapel,
  - 2 hantverksartillerister,
  - 1 hovslagarfurir av andra klassen,
  - 1 hovslagarkonstapel och
  - 2 hovslagarartillerister.

e) *Bodens artilleriregemente:*

Officerare:

- 1 överste och chef,
- 2 överstelöjtnanter,
- 3 majorer,
- 12 kaptener av första klassen,
- 10 kaptener av andra klassen,
- 15 löjtnanter av första klassen och
- 12 löjtnanter av andra klassen.

Underofficerare:

- 19 styckjunkare,
- 18 sergeanter av första klassen,
- 19 sergeanter av andra klassen och
- 6 officersaspiranter.

Manskap:

- 11 furirer av första klassen,
- 33 furirer av andra klassen,
- 33 konstaplar,
- 22 vicekonstaplar,
- 176 volontärer,
  - 1 sjukvårdsfurir av andra klassen,
  - 2 sjukvårdskonstaplar,
  - 3 sjukvårdsartillerister,
  - 1 hantverksfurir av andra klassen,
  - 2 hantverkskonstaplar,

- 3 hantverksartillerister,
- 1 hovslagarfurir av andra klassen,
- 1 hovslagarkonstapel och
- 2 hovslagarartillerister,

dels att vid vart och ett av Svea, Vendes och Norrlands artilleriregementen skola efter genomförd härordning finnas 488 kronan tillhöriga stamhästar och 110 kronan tillhöriga för körning avsedda hästar, vid Göta artilleriregemente 473 resp. 110, vid ett vart av Upplands och Smålands artilleriregementen 426 resp. 110, vid Gottlands artillerikår 87 och vid Bodens artilleriregemente 188 kronan tillhöriga stamhästar samt vid sistnämnda regemente 30 för körning avsedda kronan tillhöriga hästar.

Beträffande artilleriets fabriker och tygstater.

4:o) *att* riksdagen måtte besluta, att vid artilleriets fabriker och tygstater skall efter genomförd härordning finnas följande, med fasta avlöningsförmåner anställda

Fabriks- och tygpersonal:

- 1 fälttygmästare,
- 3 styresmän,
- 1 tygmästare av första klassen,
- 1 tygmästare av andra klassen,
- 1 tygingenjör av första klassen,
- 1 tygingenjör av andra klassen,
- 3 fabriksingenjörer av andra klassen,
- 8 tyg- eller fabriksförvaltare av första klassen,
- 7 tygförvaltare av andra klassen,
- 4 departementsskrivare,
- 17 besiktnings- eller tygverkmästare,
- 6 verkmästare av första klassen,
- 2 verkmästare av andra klassen,

6 tyg- eller fabrikskrivare,
6 forthantverkare och
7 fortmaskinister.

Beträffande Fortifikationens och ingenjör- truppernas organisation:

5:o) att riksdagen måtte bifalla:

dels att fortifikationsstaben ordnas såsom en verklig stab, och att för inträde i densamma viss aspiranttjänstgöring föreskrives vad kompaniofficerare beträffar;

dels att fortifikationsstabsofficer skall hava minst kaptens grad, och att nitton denna stab tillhörande kaptener göras beridna även i fred;

dels att fortifikationsdepartementets militärbyrå indrages, och att fortifikationsstabens huvudstation jämte fortifikationsdepartementets militärbyrå uppdelas på, förutom chefens för fortifikationen expedition, följande tre avdelningar, nämligen: avdelningen för truppärenden, avdelningen för befästningsärenden och avdelningen för kasärnärenden, vilkas chefer tillika bliva byråchefer och föredragande i fortifikationsdepartementet, en var för ärenden som beröra hans avdelning, samt att den fortifikationsdepartementet i fråga om medelsredovisning tillkommande tekniska revisionen, i de fall denna redovisning hänför sig till beslut, som fattats på föredragning av någon av ovannämnda avdelningschefer, även äger rum inom nämnda chefs avdelning;

dels att en ny ingenjörkår, benämnd Norrlands ingenjörkår uppsättes;

dels att Fälttelegrafkåren upphör att vara en särskild kår och uppdelas å samtliga övriga ingenjörkårer;

dels att Svea ingenjörkår i fred uppdelas på en stab och två bataljoner samt en tygavdelning. Den ena bataljonen, fältingenjörbataljonen, omfattande, förutom bataljonsstab, fyra fältingenjörkompanier, ett kustfästningsingenjörkompani, ett brokolonn- och parkkompani. Den andra, förbindelseingenjörbataljonen, omfattande, förutom bataljonsstab, ett fälttelegrafkompani, ett fältbelysningskompani, ett luftseglar- och parkkompani;

dels att Göta ingenjörkår i fred uppdelas på en stab och två bataljoner samt en tygavdelning. Den ena bataljonen, fältingenjörbataljonen, omfattande, förutom bataljonsstab, två fältingenjörkompanier, ett kustfästningsingenjörkompani, två positionsingenjörkompanier, ett brokolonn- och parkkompani. Den andra, förbindelseingenjörbataljonen, omfattande, förutom bataljonsstab, ett fälttelegrafkompani, ett fältbelysningskompani, ett luftseglar- och parkkompani;

dels att Norrlands ingenjörkår uppdelas på samma sätt som Svea ingenjörkår, dock med uteslutande av kustfästningsingenjörkompaniet;

dels att Bodens ingenjörkår uppdelas på en stab, fyra fästningsingenjörkompanier, ett belysnings- och telegrafkompani, ett luftseglar- och parkkompani, en tyg- och minavdelning; och

dels att fält-, positions-, fästnings- och kustfästningsingenjörkompanier beväpnas med gevär och knivbajonett samt övriga ingenjörtruppformationer med karbin, beridet manskap därjämte med sabel.

6:o) *att* riksdagen måtte besluta:

dels att vid Fortifikationen med fasta avlösningsförmåner anställda officerare, underofficerare, civilmilitär och civil personal skola efter genomförd härordning utgöras av nedan upptagna personal, nämligen:

Officerare:

3 överstar,
4 överstelöjtnanter,
12 majorer,
38 kaptener av första klassen,
20 kaptener av andra klassen,
50 löjtnanter av första klassen och
40 löjtnanter av andra klassen.

Underofficerare:

48 fanjunkare,
49 sergeanter av första klassen,
48 sergeanter av andra klassen och
18 officersaspiranter.

Civilmilitär personal:

2 regementspastorer,
2 regementsläkare,
2 bataljonsveterinärer,
13 fortifikationskassörer och förrådsförvaltare,
4 gevärshantverkare,
6 tygverkmästare,
21 tyghantverkare,
11 radiotelegrafister och
2 maskinister.

Civil personal:

1 vaktmästare vid fortifikationsstabens huvudstation,

dels att vart och ett av nedan uppräknade ingenjörtruppförband skall efter genomförd härordning utgöras av den under desamma upptagna med fasta avlöningsförmåner anställda manskapspersonal, nämligen:

a) *Svea ingenjörkår:*

9 furirer av första klassen,
15 furirer av andra klassen,
38 korpraler,
38 vicekorpraler,
130 volontärer,
1 gevärshantverkarkorpral,
1 gevärshantverkarvicekorpral,
2 gevärshantverkarsoldater,
1 sjukvårdsfurir av andra klassen,
1 sjukvårdskorpral,
2 sjukvårdsvicekorpraler,
3 sjukvårdssoldater,
1 hovslagarfurir av andra klassen,
1 hovslagarkorpral,
1 hovslagarvicekorpral,
1 hovslagarsoldat och
2 förrådsvaktmästare.

b) *Göta ingenjörkår:*

8 furirer av första klassen,
15 furirer av andra klassen,
37 korpraler,
37 vicekorpraler,
120 volontärer,
1 gevärshantverkarkorpral,
1 gevärshantverkarvicekorpral,
2 gevärshantverkarsoldater,
1 sjukvårdsfurir av andra klassen,
1 sjukvårdskorpral,
2 sjukvårdsvicekorpraler,
3 sjukvårdssoldater,
1 hovslagarkorpral,
1 hovslagarvicekorpral,
1 hovslagarsoldat och
2 förrådsvaktmästare.

c) *Norrlands ingenjörkår:*

8 furirer av första klassen,
15 furirer av andra klassen,
36 korpraler,
36 vicekorpraler,
110 volontärer,
1 gevärshantverkarkorpral,
1 gevärshantverkarvicekorpral,
1 gevärshantverkarsoldat,
1 sjukvårdsfurir av andra klassen,
1 sjukvårdskorpral,
1 sjukvårdsvicekorpral,
2 sjukvårdssoldater,
1 hovslagarfurir av andra klassen,
1 hovslagarkorpral,
1 hovslagarvicekorpral,
1 hovslagarsoldat och
2 förrådsvaktmästare.

d) *Bodens ingenjörkår:*

4 furirer av första klassen,
10 furirer av andra klassen,
24 korpraler,
24 vicekorpraler,
80 volontärer,
1 gevärshantverkarsoldat,
1 sjukvårdskorpral,
1 sjukvårdssoldat,
1 hovslagarsoldat och
1 förrådsvaktmästare,

dels att efter genomförd härordning skola finnas vid Fortifikationen 38, Svea ingenjörkår 60, vid Göta ingenjörkår 60, vid Norrlands ingenjörkår 60 och vid Bodens ingenjörkår 15 kronan tillhöriga stamhästar.

Beträffande träng- och sjukvårdstruppernas organisation:

7:o) att riksdagen måtte besluta:

dels att vid träng- och sjukvårdstrupperna med fasta avlöningsförmåner anställda officerare och underofficerare med vederlikar skola efter genomförd härordning utgöras av nedan upptagna å gemensam stat uppförda personal, nämligen:

Officerare:

- 1 överste,
- 3 överstelöjtnanter,
- 3 majorer,
- 12 kaptener av första klassen,
- 7 kaptener av andra klassen,
- 19 löjtnanter av första klassen och
- 18 löjtnanter av andra klassen.

Underofficerare:

- 18 fanjunkare,
- 15 sergeanter av första klassen,
- 15 sergeanter av andra klassen och
- 6 officersaspiranter.

Civilmilitär personal:

- 2 regementspastorer,
- 6 regementsläkare,
- 6 bataljonsläkare,
- 6 bataljonsveterinärer och
- 14 hantverkare,

dels att var och en av härens sex trängbataljoner skall efter genomförd härordning utgöras av följande, med fasta avlöningsförmåner anställda manskapspersonal, nämligen:

Manskap:

- 2 furirer av första klassen,
- 7 furirer av andra klassen,
- 11 korpraler,
- 13 vicekorpraler,
- 15 volontärer,
- 1 hovslagarkorpral och
- 1 förrådsvaktmästare,

dels att vid varje trängbataljon skola efter genomförd härordning finnas 15 kronan tillhöriga stamhästar avsedda för huvudsakligen ridning och 40 kronan tillhöriga hästar avsedda huvudsakligen för körning.

**Beträffande intendenturkåren och förplägnads-
trupperna:**

8:o) *att* riksdagen måtte besluta:

att vid intendenturkåren och förplägnads-
trupperna skall efter genomförd härordning finnas
följande, med fasta avlöningsförmåner anställda
personal, nämligen:

Officerare:

- 1 generalintendent och chef
- 2 överstar,
- 6 överstelöjtnanter,
- 8 majorer,
- 51 kaptener av första klassen,
- 30 kaptener av andra klassen och
- 12 löjtnanter av första klassen.

Underofficerare:

- 80 förvaltare,
- 40 sergeanter av första klassen,
- 24 sergeanter av andra klassen.

Manskap:

4 furirer av första klassen,
6 furirer av andra klassen,
12 korpraler.

Civil personal:

1 vaktmästare vid generalintendentens expedition.

Beträffande arméns musik:

9:o) *att* riksdagen måtte besluta:

dels att inom en var av första, andra, tredje, fjärde, femte och sjätte arméfördelningarna skall uppsättas en musikkår och

att den vid en var av dessa med fasta avlöningsförmåner anställda personal skall efter genomförd härordning utgöra:

1 musikdirektör,
4 musikfanjunkare,
8 musiksergeanter av första klassen,
8 musiksergeanter av andra klassen,
3 musikfurirer av första klassen,
2 musikfurirer av andra klassen,
5 musikkorpraler,
5 musikvicekorpraler,
5 musikvolontärer och
5 musikelever,

dels att vid *ett* av kavalleritruppförbanden, vid *ett* av artilleritruppförbanden, vid Bodens trupper och vid Gottlands trupper skall uppsättas en musikkår och

att den vid en var av dessa med fasta avlöningsförmåner anställda personal skall efter genomförd härordning utgöra:

- 1 musikkapellchef,
- 2 musikfanjunkare,
- 4 musiksergeanter av första klassen,
- 4 musiksergeanter av andra klassen,
- 1 musikfurir av första klassen,
- 1 musikfurir av andra klassen,
- 1 musikkorpral,
- 1 musikvicekorpral,
- 3 musikvolontärer och
- 3 musikelever.

Beträffande generalitetsstaten:

10:o) *att* riksdagen måtte bifalla, att för härordningens genomförande å generalitetsstaten uppföras med fasta avlöningsförmåner två inspektörer för infanteriet, militärläroverken m. m.

Beträffande generalstaben:

11:o) *att* riksdagen måtte bifalla att för härordningens genomförande följande nya beställningar måtte tillkomma vid generalstaben, nämligen:

1 överstelöjtnant, 1 major, 4 kaptener av första klassen och 2 löjtnanter av första klassen.

Beträffande artilleristaben:

12:o) *att* riksdagen måtte bifalla, att för härordningens genomförande å staten för artilleristaben uppföras följande arvoden:

1 å 1,500 kronor till artilleristabsofficer såsom chef för konstruktionsavdelningen,

2	å	1,200	kronor	till	artilleristabsofficerare,
3	å	1,000	»	»	d:o,
1	å	1,000	»	»	officer från infanteriet,
1	å	750	»	»	d:o,
1	å	750	»	»	artilleristabsofficer.

Beträffande kommandantstaten:

13:o) *att* riksdagen måtte bifalla, att för härordningens genomförande å kommandantstaten uppföras

dels under kommandantskapet å Karlsborg:

1 bataljonsveterinär för Karlsborgs garnison;

dels under kommandantskapet i Boden;

1 garnisonspastor och

1 regementsveterinär för Bodens garnison och fästningsveterinär vid kommandantskapet.

Beträffande artilleri- och ingenjörshögskolan:

14:o) *att* riksdagen måtte bifalla, att för härordningens genomförande chefen för artilleri- och ingenjörshögskolan uppföres med fasta avlöningsförmåner, motsvarande majors avlöning, å staten för artilleri- och ingenjörshögskolan.

Beträffande arméns hästar.

15:o) *dels* att riksdagen måtte besluta, att för härordningens genomförande de till officerare utgående lönetillägg och furageersättning måtte ur vederbörande stater uteslutas och alla officerare göras beridna på kronan tillhöriga stamhästar;

dels att från kavalleriet och artilleriet utran-gerade hästar, som anses kunna försäljas utan villkor om nedslaktning, för fortsatt användning skola överföras till infanteriet, trängen och ingenjörtrupperna i den mån likmätigt i motionen avgivna grunder vid dessa truppslag finnas bruk för desamma.

Beträffande ersättning åt värnpliktige.

16:o) att i linjen det lagstadgade penningbidraget måtte bestämmas till 50 öre per dag samt att ett penningtillskott av 25 öre må utgå till värnpliktiga, vilka tjänstgöra såsom underbefäl, under den tid de göra sådan tjänst; samt att under reservtruppövning och landstormsmönstring jämte övning må utgå penningbidrag med 1 krona;

Beträffande övergången till den nya härordningen:

17:o) *att* riksdagen måtte besluta, att den nya härordningen, sådan den här blivit föreslagen, skall vara genomförd under tio år, räknade från och med år 1915.

Med stöd av det anförda hemställa vi tillika,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och på denna grundat förslag i ändamål att personal i underbefäls ställning vid armén och marinen vid yngre år må kunna vinna befordran till officer och reservofficer.

Slutligen tillåta vi oss anhålla, att alla de ändringar i Kungl. Maj:ts proposition nr 58 och övriga till särskilda utskottet hänvisade propositioner, som av våra nu framlagda förslag kunna för-
anledas, måtte av utskottet vidtagas.

Stockholm den 6 juni 1914.

Karl Staaff.

Axel Schotte.

Fridtjuv Berg.

Nils Edén.

E. A. Nilson.

Theodor Adelswärd.

J. M. Juhlin.

Rob. Karlsson.

D. Persson i Tällberg.

Joh. Ström.

R. G. Hamilton.

Linus Lundström.

Per N:son Bosson.

Johan Ericsson.

Jakob Pettersson.

Erik Röing.

Bror Petré.

Bilaga.

Beräkning

av kostnaden för musikpersonalen.

A. Avlöning.

En arméfördelningsmusikkår.

1 musikdirektör	2,595: —
4 musikfanjunkare å 2,112: 50	8,450: —
8 musiksergeanter av första klassen å 1,630: —	13,040: —
8 musiksergeanter av andra klassen å 1,510: —	12,080: —
3 musikfurirer av första klassen ... å 782: 50	2,347: 50
2 musikfurirer av andra klassen..... å 542: 50	1,085: —
5 musikkorporaler	å 446: — 2,230: —
5 musikvicekorpraler	å 349: 50 1,747: 50
5 musikvolontärer	å 289: 50 1,447: 50
5 musikelever	å 36: 50 182: 50
46 man	Summa 45,205: —

För 6 arméfördelningsmusikkårer alltså ..... 271,230: —

En musikkår, mindre.

1 musikdirektör	2,595: —
2 musikfanjunkare å 2,112: 50	4,225: —
4 musiksergeanter av första klassen å 1,630: —	6,520: —
4 musiksergeanter av andra klassen å 1,510: —	6,040: —
1 musikfurir av första klassen	782: 50
1 musikfurir av andra klassen	542: 50
1 musikkorporal	446: —
1 musikvicekorpral	349: 50
3 volontärer å 289: 50	868: 50
3 musikelever å 36: 50	109: 50
21 man	Summa 22,478: 50

För 4 musikkårer, mindre, alltså..... 89,914: — 361,144: —

B. Inkvartering.

En arméfördelningsmusikkår i landsorten.

1 musikdirektör	300: —
20 musikunderofficerare	3,840: —
	Säger 4,140: —

Transport 361,144: —

		Transport	361,144: —
	<i>För fem arméfördelningsmusikkårer i landsorten</i>		20,700: —
För en arméfördelningskår i Stockholm:			
1	musikdirektör	400: —	
20	musikunderofficerare	5,040: —	5,440: —
<i>Two musikkårer, mindre, å Gottland och i Malmö:</i>			
2	musikdirektörer å 300: —	600: —	
20	musikunderofficerare	3,840: —	4,440: —
<i>En musikkår, mindre, i Boden.</i>			
1	musikdirektör	300: —	
10	musikunderofficerare	1,920: —	2,220: —
<i>En musikkår, mindre, i Göteborg.</i>			
1	musikdirektör	400: —	
10	musikunderofficerare å 12: —	2,520: —	2,920: —
			35,720: —

C. Underhållskostnader.

<i>För en arméfördelningsmusikkår.</i>			
25	volontärer i 365 dagar = 9,125 × 1:20 ...	10,950: —	
	Ersättning för bränsle och lyse, 4 fanjunkare		
	å 130: —	520: —	
	Ersättning för 16 sergeanter å 100: —	1,600: —	
		13,070: —	
	För sex arméfördelningsmusikkårer alltså		78,420: —
<i>För en musikkår, mindre.</i>			
10	volontärer i 365 = 3,650 dagar å 1:20 ...	4,380: —	
	Ersättning för bränsle och lyse, 2 fanjunkare		
	å 130: —	260: —	
	8 sergeanter å 100: —	800: —	
		5,440: —	
	För fyra musikkårer, mindre, alltså	21,760: —	100,180: —
			Slutkostnad 497,044: —

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

	Sid.
Finansplanen	2
Linjeorganisationen	7
1. <i>Infanteriet</i>	7
Underofficers befordran till officer	12
2. <i>Kavalleriet</i>	14
1901 års härordning	14
1901 års riksdag	16
1904 års riksdag	16
Redogörelse för kavallerikommitténs betänkande och i anledning därav avgivna yttranden och gjorda uttalanden	22
Chefen för första arméfördelningen	26
Chefen för sjätte arméfördelningen	29
Kavalleriinspektören, mars 1905	32
Kavalleriinspektören, mars 1907	34
Chefen för generalstaben, april 1905	34
Chefen för generalstaben, april 1907	36
3. <i>Artilleriet</i>	41
5—6. <i>Fortifikationen och ingenjörtrupperna</i>	44
7. <i>Trängen</i>	47
8. <i>Intendenturkåren och förplågnadstrupperna</i>	47
9. <i>Militärmusiken</i>	53
Organisationen i övrigt	56
10. <i>Generalitetet</i>	56
11. <i>Generalstaben</i>	57
12. <i>Artilleridepartementets militärbyrå och artilleristaben</i>	57
13. <i>Kommandantsstaten</i>	58
14. <i>Chefskapet för artilleri- och ingenjörshögskolan</i>	58
15. <i>Arméns hästar</i>	59
16. <i>Ersättning åt värnpliktige</i>	66
Bilaga: Beräkning av kostnaden för musikpersonalen	93